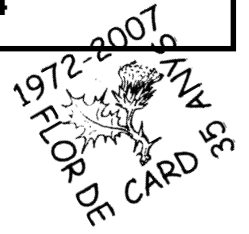

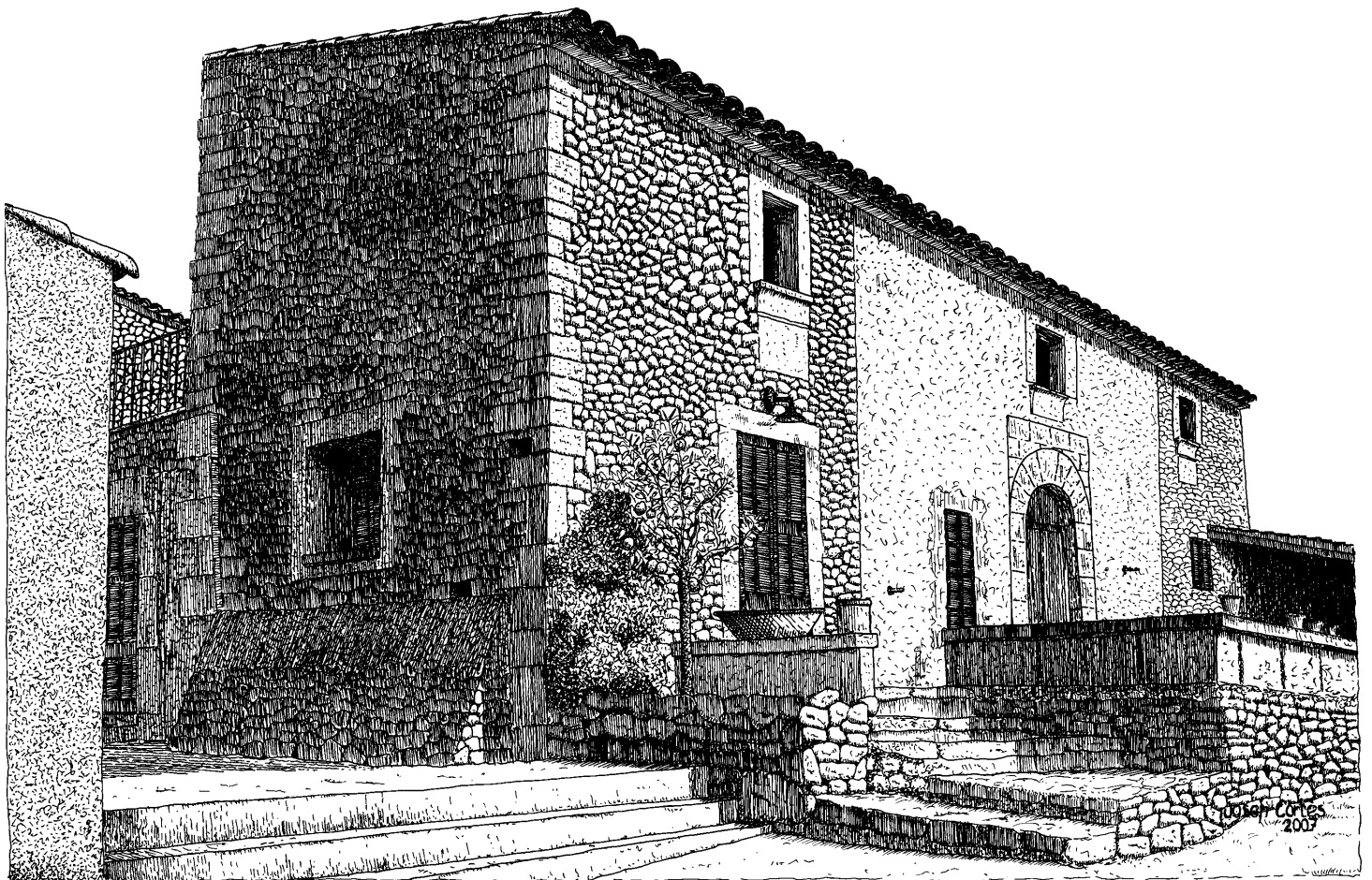
flor de card

Sant Llorenç des Cardassar * Gener del 2007 * núm. 344

- * Entrevista amb Maria Galmés, cap de llista del PSOE
- * Flors hivernals del camí
- * Dades de la biblioteca mossèn Salvador Galmés
- * La festa de sant Antoni
- * Assemblea general de Flor de Card
- * Memòria històrica: Jeroni Riera Parera, *Cucajada*
- * Notes sobre gitanos i estrangers a Mallorca
- * La retolació comercial en català a Sant Llorenç
- * Torneig de tennis de Nadal a sant Llorenç

Son Pont

El parc infantil

Fent cas d'una demanda llargament sol·licitada pels llorencins amb fills petits, a mitjan mes passat es va inaugurar un nou parc infantil, aquesta vegada a la plaça de l'Ajuntament. Era un espai molt necessari i més des de fa algun temps, en què gràcies als immigrants es tornen veure molts de nins jugant pel carrer, talment com era habitual fa algunes dècades.

A Sant Llorenç ja n'hi havia un, de parc infantil, a la carretera de Calicant, però la veritat és que mai no va esser freqüentat habitualment pels infants, ja fos per la seva inadequada situació, ja perquè els seus usuaris el solien emprar per altres activitats que res tenen a veure amb els jocs infantils. Tampoc no recordam que l'Ajuntament en fes mai una inauguració oficial, bona mostra del desinterès que fins ara havia tengut envers els més petits. Per ventura si un dia s'arriba a acabar la zona esportiva als voltants de la teulera es podrà revitalitzar, però a hores d'ara no serveix per a res.

Molta gent pensava que l'espai on s'ha ubicat aquest nou estava destinat a ampliar les oficines municipals, ja que s'ha de recórrer als lloguers per al local dels policies i també per als despatxos o sales de reunions de davant Sa Nostra. Si fos així i d'aquí a uns anys es tira envant el projecte tampoc no s'haurà perdut gaire cosa, ja que les obres no són de massa envergadura i el parc infantil es podria fàcilment resituar. A hores d'ara ja sabem que el nostre Ajuntament no disposa de doblers per fer front a les nombroses restauracions que es voldrien fer: Ca ses Monges, la Sala Rigal, la teulera..., i si és el cas que algun dia en disposi el parc infantil no haurà de suposar un trava.

El que sí sembla un poc ridícul és que assegurin que es tracta d'un dels projectes inclosos dins l'Agenda Local 21. De tots és conegut que en els seus inicis l'Agenda va comptar amb el recolzament d'una bona part de la societat llorencina, però poc a poc s'ha anat diluint fins convertir-se en una simple coartada per a què els dirigents puguin invertir on considerin oportú, sense que l'opinió dels pocs que assistien a les reunions servís gairebé per res. I deim assistien perquè fa quasi un any que no se n'ha convocada cap, que nosaltres sapiguem.

Sigui com sigui, des d'aquí volem donar l'enhorabona a l'Ajuntament per aquest nou espai que utilitzarà una part dels llorencins. Esperem que poc a poc altres franges d'edat també comptin amb algun indret per al seu ús, que un poble, per esser viu, ha veure gent pels seus carrers i les seves places.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca)

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Correu electrònic: flordecad@premsaforana.cat

Telèfon: 971 569119

Publicitat: Ignasi Umbert: 670 355452

Gener del 2007

Número 344

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Associació cultural Flor de Card

Imprimeix: Gràfiques Muntaner (Manacor)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Antònia Galmés

Guillem Quina

Joan Santandreu

Guillem Soler

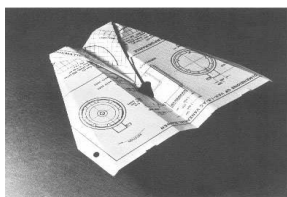
Ignasi Umbert

Col·laboren

Josep Cortès	Son Pont	Portada
	Espipellades	3
	Assemblea Flor de Card	13
	Jeroni Riera Parera	14
	Prendre mides	21
	Tal dia com avui	25
Galmés/Simonet	Maria Galmés	4
Guillem Port	Del nostre entorn	6
	Lliçons de coses	12
Maria Bel Pont	Biblioteca	8
Pau Quina	Més enllà del batiport	10
	Esports	20
Ramon Rosselló	Història	17
Joan Lluïl	Llengua	18
Bàrbara Mesquida	Poesia	19
Esquerra Unida	Nota de premsa	19
Nicolau/Simonet	Demografia	21
Margalida Fiol	Pàgina infantil	22
Prensa Forana	Comunicació local	23
Crom el Nòrdic	Osset de peluix	24
Joan Roig	Tertúlia de cafè	26
Xesc Umbert	El temps	27
Tomàs Martínez	Sant Antoni	28
Bel Nicolau	Comptabilitat	
	Distribució	

Nota

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors.

Aixímateix és collonut, s'assumpto! Es partits més dretans no poden consentir de cap manera que s'Estat prengui gens de força i malavegen perquè tots ets avantatges siguin per ses empreses privades. Però quan una empresa fa figa volen que sigui s'Estat es qui li tregui ses castanyes d'es foc.

I sinó, mirau es Fòrum Fil·latèlic o Air Madrid, que quan anaven bé no mos oferiren mai compartir ses ganàncies, però ara que van malament pretenen que mos partiguem ses quebres!

Es jutge ordena intervenir es telèfon d'en Rodríguez perquè creu que hi ha prou indicis de què està implicat amb sa trama d'Andratx; en Mates s'entrevista amb en Conde Pumpido i l'endemà mateix s'ordena que ja no el gravin més; es jutge instructor torna ses gravacions originals an en Rodríguez perquè diu que no hi ha res sospitós. I jo me'n vaig venir amb un capellet de vidre, i ets al·lots p'es camí, maquets i maquets i no me'n deixaren bocí. I aquest *cuento* s'ha acabat. O no?

Segons es nou reglament, es policies municipals no podran dur es cabells llargs, ni arrecades, ni pulseres, ni anells, ni *piercings*, ni cadenes ni altres ornaments. No podran anar amb ses mans dins ses butxaques, ni discutir amb sos ciutadans, a qui sempre hauran de tractar de vostè.

Ja fris de trobar-me amb so sergent per passar-li revista de dalt a baix!

Es Partit Popular, amb so recolzament d'El Mundo, se va aferrar an ets atacs d'es GAL a ETA per fotre en Felipe González fora d'es Govern. Es Partit popular, amb so recolzament d'El Mundo, va donar sa culpa a ETA d'ets atacs de s'11-M, per mirar a la desesperada de no perdre es govern. Es Partit Popular, amb so recolzament d'El Mundo, no pot consentir de cap manera que en Zapatero s'apunti cap *tanto* de cara a s'acabament de sa violència d'ETA.

No és per res, però pareix que es Partit Popular, El Mundo i ETA s'han posat visc, perquè no hi ha manera de desferrar-se un de s'altre.

Partit Popular, Unió Mallorquina, Bartomeu Mestre, Joan Santandreu, Grup Independent de Son Carrió, Partit Socialista Obrer Espanyol, Partit Socialista de Mallorca, Esquerra Unida... Si no m'he descomptat són ja vuit es partits que se presentaran a ses vinentes eleccions municipals i encara no sabem si per Sa Coma en faran un altre.

Males llengos diven que n'hi ha tants perquè tots volen tocar plomes i hi veuen més possibilitats si són cap de rata que coa de lleó, però jo crec que no és ver. Si se presenten és perquè tots saben bé lo que necessita es poble i estan disposats a sacrificar es seu temps per tots noltros.

Saps que mos hi anirà, de bé, amb tanta gent fent feina pes poble!

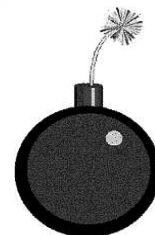

Es PP no se cansa de repetir que no hi ha altra sortida per acabar amb sos etarres que complir estrictament es Pacte Antiterrorista que firmaren amb so PSOE.

Veiam si mos entenem: es primer punt d'aquest pacte diu que es maneig de sa lluita el durà sempre es Govern i es segon, que mai no se cercarà benefici electoral.

Si ells no han fet mai ni puta cas des dos primers, quins articles pretenen que s'apliquin!? I a més, per què no volen cap partit nacionalista dins es Pacte?

Troben que és lo seu que per acabar amb sa violència generada en es País Basc no s'hagi de tenir en compte es partit més votat en es País Basc?

Es Govern Balear pagava, aquests anys passats, 14 milions d'euros per s'equip ciclista "Illes Balears". Enguany tenen un altre patrocinador i, per tant, es nom de ses nostres Illes ja no hi surt, però també els ha donat 700.000 euros.

Amb aquests doblers -que es director general d'Esports considera "simbòlics"- podrien comprar, per exemple, 12.000 euros de material a gairebé 60 escoles de Mallorca.

Qui hi guanya, a part des ciclistes, amb aquesta subvenció?

Si no m'han informat malament, s'altre dia de pagès tres llorencins proposaren al bisbat la compra de la rectoria per fer-hi un hotel rural i un restaurant; les mateixes fonts assenyalen que oferiren 550.000 euros, però la seva oferta fou rebutjada. Si és ver, desconec si el rebuig fou perquè no era venal o perquè ho trobaren poc.

I xerrant de capellans, som des qui pensen que, a ses beneïdes, si una carrossa o comparsa posa a sa bacina, el rector hauria de correspondre amb un glopet de mesclat, com s'havia fet sempre a Sant Llorenç. No és ver?

Maria Galmés, cap de llista del PSOE

Antònia Galmés i Aina Simonet

Continuant amb les entrevistes als caps de llista que es presentaran a les vinents eleccions municipals, aquest mes ens hem adreçat a Maria Galmés, capdavantera del PSOE, que per tercera vegada encapçala la llista del seu partit.

Sabem a través de Flor de Card que estàs dins la directiva de la Premsa Forana. Quina és la teva tasca a l'associació?

Dins Premsa Forana realitzam les tasques de tresoreria, és l'única funció que hi tenc. Com és de suposar, quan hi ha juntes també tenc veu i vot en moltes qüestions que s'hi debaten. Controlar els doblers i destinar a cada revista el que li correspon, aquesta és la meva funció.

Quin temps fa que hi estàs?

De quan en Josep Cortès es va retirar com a vocal, crec que era l'any 1987 o 1988.

Les relacions entre les institucions i Premsa Forana, són cordials?

Sí, de moment són cordials. Hi ha hagut moments de tensió, sobretot quan es va fer el canvi del Pacte de Progrés amb el govern de dretes de Jaume Matas, el Govern va seguir mantenint unes subvencions a premsa i el Consell durant dos anys ens ha fet un poc el coix, però ara les relacions s'han tornat recuperar i funcionam bé.

Dins Premsa Forana, hi ha diferents ideologies, hi ha bon rollo entre elles?

Sí, el rollo és bó perquè encara que totes les revistes tinguin una ideologia diferent -n'hi ha que són progressistes, n'hi ha de dretes, n'hi ha d'independents... cada una d'elles té una manera de pensar, la seva editorial ja ho expressa-, tal vegada hi ha un sector que opina que no feim les coses així com toca. Dins la junta mateixa tenim gent de diferents sectors i diferent ideologia i es pot dir que mai hem tengut una estirada amb cap d'ells. Hi ha revistes que escriuen en català, n'hi ha de mixtes català-castellà... i a l'hora de repartir les subvencions el que diu el conveni és el que ha d'anar a missa, les revistes que publiquen tot en català tenen unes

certes ajudes que no tenen les que escriuen en castellà, perquè és clar, la normalització lingüística també és un tema que el temin molt en compte dins Premsa Forana.

Passant a temes locals, quina ha estat la feina del PSOE durant aquesta legislatura?

El PSOE s'ha cuidat dels Serveis Socials, i dins aquesta àrea me pareix que hem fet una feina agradable, hem mantengut exactament la mateixa línia que teníem ara fa quatre anys i la gent més a manco s'ha acostat a nosaltres per demanar-nos alguna cosa. Hem de tenir en compte que Serveis Socials és una àrea des del meu punt de vista molt delicada, que no juga amb grans obres, sinó amb persones i quan jugam amb persones, és molt delicat, no és el mateix que si fas una paret i no acaba de ser dreta del tot; les persones són delicades i és un tema i una àrea molt discreta, no de grans rebomboris, però que sí que cada dia s'ha fet una feina. Hi ha gent que opinarà altres coses, perquè és clar, no tothom pensa igual que nosaltres amb aquest tema, però crec que s'ha fet una feina molt positiva.

Com va el Centre de dia?

De moment molt bé, mai m'hagués pensat que amb un any tengués tant d'èxit, sempre des del meu punt de vista, ja que com a delegada de Benestar Social no tiraré pedres a la meua teulada, sinó que consider que un centre de dia que va començar amb un o dos usuaris i en un l'any tenim ple no és poca cosa. Tenim capacitat per a quinze persones i a hores d'ara hi ha hagut una baixa, per tant tenim catorze places ocupades. També he de dir que na Maria del Refugi fa una tasca molt bona dins aquest centre i que de moment, així com es du, me pareix molt correcte, basta parlar amb els usuaris i els seus familiars que són els que més informació poden donar i me pareix que estan contents.

Una persona necessitada, quines passes ha de donar per entrar-hi?

S'ha de posar en contacte amb Serveis Socials, que li faran un informe i valoraran el cas; el metge també ha

d'informar sobre el pacient i l'assistent social és el qui avalua el tema. A partir d'aquí cap problema, evidentment amb la burocràcia de papers que es necessiten sobre el pacient. De moment no hem posat en marxa anar a cercar i acompanyar els malalts, és una tasca que ens queda pendent per a la propera legislatura. Els qui agafin Serveis Socials crec que seria un tema que haurien d'estudiar.

Quins serveis s'ofereixen en el Centre de dia?

S'ofereixen els serveis de reabilitació, servei personal de dutxa, menjar, controls a través de la infermera, exercicis de memòria, treballs manuals, comenten la premsa..., estan molt entretinguts.

Dins el mes de desembre hi va haver concurs altra vegada, ja que fins ara se'n cuidava la Creu Roja i acabava la seva estada. El concurs el va guanyar *Intrés* que ha partir d'ara agafa el relleu.

Heu fet moltes d'activitats amb la Tercera Edat?

Sí, des de Serveis Socials hem procurat que la Tercera Edat tengués les mateixes activitats que fa quatre anys; són activitats d'oci i lleure, conferències, xerrades...

La part d'oci la patrocina l'institut directament, sense passar per l'Ajuntament, llavors nosaltres cada quinze dies o cada mes, a través de la Fundació La Caixa i altres professionals, feim altres activitats perquè es sentin integrats, i puc dir que les xerrades no han baixat mai d'unes seixanta persones, tenen èxit.

Quina és la teva tasca dins aquesta associació?

És de coordinació de cara a la junta que hi ha, podem dir que és un enllaç entre la junta i l'Ajuntament.

En el nostre municipi hi ha tres associacions de la Tercera Edat. Te'n cuides de les tres, feis activitats juntes?

Jo duc Benestar Social i dins aquesta àrea hi ha la Tercera Edat, el que passa -que s'ha d'entendre beníssim- és que per la proximitat que tenen tant el delegat de Son Carrió com el de

Sa Coma, sempre serà més fàcil recórrer a un d'aquests delegats per demanar-li qualque cosa, que telefonar a na Maria. Puc dir que tant a Sa Coma, com a Sant Llorenç com a Son Carrió, mai he trobat un buit com a delegada de Benestar Social de qualsevol cosa que ells hagin fet, sempre hem tengut molt de contacte. Ara bé, essent diferents nuclis de població cada un té el seu delegat i aquests són els primers en donar-se compte de qualsevol problema o avaria que pugui haver-hi. Però vaja, estam coordinats i hi ha bones relacions entre les tres associacions.

Activitats conjuntes quasi no en feim, cada associació és autònoma per ella mateixa i cada una elegeix les activitats que pot fer. Hi ha algun cas puntual on les tres es posen d'acord per fer qualque cosa conjunta, com pugui esser una demostració de danses per una festa concreta. per posar un exemple.

Què opines de la legislatura que acabam, com ha anat?

Des del meu punt de vista puc opinar que m'ha paregut bé, per a mi ha estat una legislatura on s'ha pogut fer feina, ens n'han deixada fer i per tant no tenc cap queixa ni una d'aquests quatre anys.

Hi ha hagut bones relacions amb tot l'equip de govern?

Sí, les relacions són bones, el que passa és que, clar, essent nosaltres delegats el cap visible sempre és el batle. Jo mai he consultat a ningú si puc fer conferències i vaig fent les coses pel meu compte. És clar que no parlam d'obres importants, ja que hi ha d'haver un consens, però per coses petites he estat absolutament autònoma, sempre sense sortir del pressupost destinat a Benestar Social. Ha estat una legislatura oberta i tranquil·la llevat del cas del regidor d'Unió Mallorquina que va sortir de l'equip de govern. Hi ha hagut legislatures molt més mogudes que aquesta.

Cadacú s'ocupa de la seva àrea o compartiu la responsabilitat de totes les decisions?

Quan dins una àrea hi ha problemes importants és quan hi ha d'haver un consens amb l'equip de govern, per això tenim les comissions de govern.

Estàs satisfeta del funcionament de les teves àrees?

Sí, però no oblidem que també funcionen perquè tenim molts bons tècnics: en Joan Antoni Salas, na Maria del Refugi, na Cati Terrassa i n'Antònia Girart, per jo fan una feina memorable, són aquestes persones les que ajuden a què l'àrea funcioni, el polític l'únic que fa és donar la cara quan hi ha un problema.

Hem sentit a dir que per a la propera legislatura a la vostra llista hi haurà canvis amb els capdavanters, a què són deguts?

Pensam que la llista del PSOE no es pot tancar sempre amb la mateixa gent, el número dos serà en Pep Jaume, i de moment el tercer té tots el números d'esser en Nofre Jaume. Aportam gent jove i a partir d'aquí, si jo per una cosa o l'altra -que ja tenc cinquanta anys-, un dia fall hi ha d'haver una gent a darrera que es pugui dedicar a aquesta activitat política, una activitat que duu molta de feina, no és broma.

També s'ha rumorejat que les relacions entre tu i l'altra regidora del PSOE no han estat tant fluïdes com eren a la passada legislatura, què ha passat?

A la passada legislatura només vàrem treure un regidor, per tant no sabíem molt bé si funcionaria; tal ve-

gada no ens ha anat gaire bé.

Vares llegir les declaracions d'un regidor llorençí a la revista Manacor? Què opines?

La meua opinió és que crec que aquest senyor va tenir un moment de debilitat a l'hora de fer unes declaracions on va ofendre molta de gent. Crec que hem d'esser prudents, no es pot anar per la vida ofenguent la gent, s'ha d'esser més diplomàtic. Com a bon polític això tal vegada li va faltar un poc, se veu molt bé quan a aquest senyor li donen els escrits fets o quan els fa ell totsol; en aquest cas crec que va fallar. Encara que opinis una sèrie de coses, quan estàs enmig calla, això no fa gràcia. Quan fas una acusació el que has de tenir són proves, ja que qualsevol moment et poden cridar i has de poder demostrar tot el que has dit damunt la revista, una revista no és una tertúlia de bar.

Amb quins resultats estaries satisfeta?

A la darrera legislatura vàrem treure dos regidors. Com és de suposar, ens agradaria pujar de categoria, un escaló més. Ara bé, hem de tenir en compte que el qui té la paraula és el votant i el poble i les urnes són clares: si ho has fet bé t'ho premien, si ho has fet mig bé el poble et castiga, això està claríssim. Si hi ha tantes de llistes com sempre és un joc un poc fort, per tant el poble té la paraula.

Creus que variarà molt la composició de l'equip de govern a les properes eleccions?

No crec que variï absolutament res, a no ser que s'incorpori algú nou com per exemple el PSM. Això pot ser l'únic canvi, crec que és molt difícil treure majoria absoluta, per tant tornarem anar a pactes i més o manco seran els mateixos que aquesta legislatura.

Vols afegir res més?

No, només donar les gràcies per l'atenció que ha tengut Flor de Card per deixar-nos dir dues paraules. Moltes gràcies per tot.

Que vagi bé.

Flors hivernals del camí. Dia dels Reis de 2007 en el Camp Gran

És conegut i assumit. El dia del Reis, una de les primeres feines és destapar o remirar els regals, comprovar-ne el funcionament o la utilitat, contemplar els detalls i altres feines transcendents, després... les rutines de sempre.

Feia un dia dolç i assolellat, un d'aquests dies d'hivern suaus; quasi tan suaus que semblen de primera tardor transplantats a l'hivern i que provoquen continus i incerts comentaris relatius al presumpte canvi climàtic. Ideal per sortir de passeig, estirar les cames i, de passada, treure l'animaló, un dòcil i amigable llaurador, a passejar. Poses mà sobre la càmera fotogràfica i... tira envant!

Qui més qui manco sol tenir uns tiranyssenyals -això fa que gairebé sempre ens topem amb les mateixes persones-; el meu és la carretera de Calicant, també anomenat, per gent d'edat, "camí de sa Real" (això dels noms dels camins és un poc com els malnoms, cadascu en diu la seva).

Just passades les darreres cases, abans d'arribar a "es Garrigó", encara dins els establits de sa Blanquera vaig tibar les dues primeres fotografies. La primera a una fulla de porrassa carregada de rosada. La rosada, aquestes diminutes gotines d'aigua que es depositen sobre les fulles al llarg de la matinada són una mena de tresor per a les plantes en temps de sequera i avui seran una constant al llarg de tot el passeig.

La **porrassa** (*Asphodelus aestivus*) és una curiosa planta que al llarg de la seva

curta vida és coneguda per tres noms - porrassa, albó i caramutxa-, i que té uns petits bulbs comestibles que, segons diuen, apreciaven els antics grecs.

Les fulles també tenen varies utilitats, arrabassades amb certa destresa poden ser utilitzades per fer "panxes de granot", entreteniment infantil de la Mallorca preterística que s'obtenia bufant a la part inferior de la fulla separant-ne el tel tendre i blanc. També es pot fer servir per amarrar manades d'espàrecs o per fer flocs d'utilitats varies.

Just al seu costat, les blanques flors de la **ravanissa blanca** (*Diplotaxis erucoïdes*). Bellíssimes flors d'un singular blanc, tan singular que les abelles, aquests insectes socialment tan avançats, mai no el confonen amb el blanc d'altres flors. El pare Bonafé en diu "*Raims corimbiformes a l'antesi, després més llargs i fluïxos, de 20-40 flors grans, blanques amb venes rosades o lila. Sèpals estesos, més curts que els*

pedicels. Siliques ascendents, comprimides, toruloses, 2-3 vegades més llargues que els pedicels. Llavors ovades, brunes, rogenques, llises, biseriades. Floració: abril-juny" quasi res! -llegir aquestes coses adesiara és bo per centrar els coneixements o millor detectar les múltiples deficiències de llenguatge que hom té.

Una mica mes envant, ja a Lluçamar, un poc passada la camada de ses cases, vora els camps de farratge amb els brins dels brulls capficats pel pès de la rosada, penjant de la paret de pedres i mig mesclada amb una aritja hi ha una espectacular **vidalba** (*Clematis cirrhosa*). Es una liana -ni arbre, ni herba, ni arbust- de llargues tiges que s'enfila per allà on

pot, fins a 10 metres! Menja predilecta de les cabres, té flors, també blanques acampanades que, amb el temps, es converteixen en singulars filasses que pengen entre els fulles.

Una mica més avall, just a l'indret del cuidadíssim hort "des Sord", un bon grapat de flors de **vinagrella** (*Oxalis pes-caprae*). Grogues, penjades per avall. La vinagrella en alguns indrets, no se sap ben bé perquè, ara és com una plaga. Anys enrera no era tan abundosa i els infants jugaven xuclant la base de l'aspre tija que aguanta les flors.

Una mica més envant, ja dins el Camp Gran, just abans d'arribar a la camada de na Campins, dos tipus de flors grogues, una la del **lletsó petit** o de cadenera (*Sanchus tenerrinus*) i la dels petit i comú **llevamans** (*Calandula ar-*

vensis). El groc destaca a manera de singulars llumetes en el paisatge, en el micro paisatge de l'entorn: blau de l'asfalt, vert de les herbes de la vora del camí i ocres del llaurat.

Adsiara alguna petita, discreta i morada carxofa de la **calcida blanca** (*Galactites tomentosa*), gairebé imperceptible en la xarxa contínua de verds.

Una mica més envant, entre la camada de na Campins i la voltera d'en Sorrilla, just a la vora de Can Garbeta, dues singularitats:

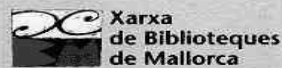
Els **rellotges** (*Erodium cicutarium*) estilitzats, elegants i també usats com a jugueta infantil i una solitària i perduda flor de **cama-roja** (*cichorium intybus*) delicada, espectacular, bellíssima, afermada a un tronquet aparentment buit de vida.

Quantes vegades allò que sembla no és! Contemplar les floretes hivernenques del camí, inspirar aire fins a omplir de tot els pulmons, sentir la humitat de la rosada a la punta dels dits o la tebior del sol a la cara un matí de dia de Reis, també resulta un excel·lent regal.

Salvatore

JOIERIA
IGNASI

**BIBLIOTEQUES DE MALLORCA-CENTRE COORDINADOR-SERVEI DE
BIBLIOTEQUES
DADES ESTADÍSTIQUES 2006**

	SANT LLORENÇ	SON CARRIÓ	SA COMA	TOTAL
USUARIS CONSULTA I PRÉSTEC	8836	2486	8193	19515
Infantil	5070	1303	4043	10416
Joves	984	202	829	2015
Adults	2782	981	3321	7084
USUARIS ACTIVITATS	1023	822	1338	3183
Nombre Activitats	18	50	24	92
TOTAL USUARIS	9859	3038	9531	22428
CONSULTES PER MATÈRIES				
Imaginació Infantil	7138	968	7810	15916
Novel.la Juvenil	322	21	815	1158
Coneixements Infantil	4680	26	2844	7550
Còmic	1171	138	1025	2334
0.Generalitats	5185	1107	4189	10481
1.Filosofia	61	8	253	322
2.Religió	19	15	41	75
3.Ciències Socials	173	72	279	524
5.Ciències Naturals	115	20	163	298
6.Ciències Aplicades	217	30	828	1075
7.Art.Jocs.Esports	4613	304	5518	10435
8.Lingüística.Literatura	1025	77	2079	3181
9.Geografia.Biografia.Història	313	44	367	724
PER FORMAT				
Llibres	15718	1466	13275	30459
Vídeos	383	15	753	1151
DVD	3210	80	4934	8448
CD	700	16	1167	1883
Cd-Rom	224	10	455	689
Publicacions Periòdiques	2447	305	3887	6639
Internet	2350	860	1699	4909
TOTAL CONSULTES	25032	2830	26170	54032
Préstecs Personals	6515	128	7279	15037
Préstecs Interbibliotecaris	123	3	81	169
TOTAL PRÉSTECES	6638	131	7360	15206
SOCIS 31.12.2006	1506	396	652	

Biblioteca

Una vegada més, és hora de fer una mica d'anàlisi del servei que han donat les biblioteques del municipi durant l'any 2006.

Vists els números i comparant-los amb els dels anys anteriors, podem dir que aquest servei està ben consolidat, i sobretot molt utilitzat, ja sigui a la biblioteca Salvador Galmés, que enguay ja ha complit els seus primers 25 anys, com a la de Sa Coma, que essent la més nova ja ha agafat el seu propi caràcter, com també a la de Son Carrió, que ocupa un lloc important dins la dinàmica del poble.

Destacarem en primer lloc el nombre d'usuaris, 22.428, que d'una manera o altra han utilitzat el servei, ja sigui per consulta o préstec (19.515) o per haver assistit a les diverses activitats (3.183).

Quant al nombre de consultes, 54.032, cal remarcar que els llibres d'imaginació infantil han estat els més consultats 15.916, seguits pels de generalitats 10.481, on s'inclouen les enciclopèdies, les revistes i les consultes a internet.

Mirant el format, veim que malgrat els nous suports: CD, CDRom, DVD..., que hem anat introduïnt darrerament, el més consultat és el de sempre, el llibre, 30.459 exemplars, seguit pels DVD, 8.448, que ha substituït l'antic format VHS i també les revistes 6.639.

El nombre de préstecs ha estat de 15.206, són els documents que han sortit de la biblioteca, dels quals n'hi ha 169 d'interbibliotecaris, és a dir, documents deixats a altres biblioteques de la xarxa.

Maria Isabel Pont Riera

Vetlades en el Molí d'en Bou

PROPERA VETLADA

Antoni Sansó

Art contemporani a Mallorca

Divendres, 9 de març de 2007

Per apuntar-se:

Isabel Nicolau (971 838045)

Parc infantil

A mitjan mes de gener es va inaugurar un nou parc infantil, a la plaça de l'Ajun-

tament, complint així una vella aspiració dels llorencins amb infants, que feia dècades que el demanaven. Ja s'hi veuen al·lots que juguen.

La festa de sant Antoni

El passat dia 17 de gener va ser la gran festa, la més apreciada de totes, la més esperada (almenys per la Part Forana). Em referesc, com no, a la festa de sant Antoni. I aquest any vaig gaudir-ne tant que hiperbòlicament exigesc que sigui declarada festa nacional, ja que és molt més genuïna que qualsevol cosa d'aquestes anomenades Carnaval, Cap d'Any o Diada de Mallorca. I mirau per on, ara que he citat la Diada, això em permet reenllaçar aquest article amb un d'antic que vaig fer en contra de la polèmica festa de na Munar. La festa de sant Antoni és viscuda amb autèntica passió, és antiquíssima i no admet discussió. És a dir, té tres factors claus per ser considerada una festa del poble. En canvi, la Diada és una festa totalment institucional, no popular, per molt que ens vulguin fer creure el contrari regalant-nos banderetes. Ni és antiga, ni es viu amb passió (ni tan sols la gent s'atura de treballar, i és que només és a festes com sant Antoni que la gent, a pesar de no ser festa oficial en el calendari, deixa la feina per celebrar-ho) i admet moltes discussions (quant a dates, a la bandera, etc.). És a dir, queda clara la distinció entre una festa i l'altra.

Però continuant amb les festes de bon de veres, xerrava de Sant Antoni, el patró de la pagesia mallorquina (el protector dels conreus, del camp i també dels animals). I com deia és una festa antiquíssima. De fet, prové de les mil·lenàries cerimònies i cultes primitius dedicats a divinitats paganes protectores de la fecunditat, dels conreus i dels animals (els rituals devora del foc i el símbol fàl·lic representat pels bastons dels dimonis en són clars exemples). El que passa és que com quasi totes aquestes

festes paganes, el cristianisme va fer passar pel seu sedàs aquesta celebració i al final en quedà la festa actual de sant Antoni (amb un sant cristià pel mig, les beneïdes, etc.), però coses paganes de la festa com el suc o les gloses picants encara no han pogut ser eclipsades per la religió catòlica. Concretament aquest sant anomenat Antoni era conegut com el Pare del Desert i les seves despulles passaren per diferents llocs fins arribar a Viana (França) l'any 980. D'aquí sorgeixen cançons com: "Sant Antoni de Viana / dia desset de gener / venturós s'home que té / sa dona que no l'engana".

I d'on prové, però, aquesta devoció tan cega dels mallorquins per aquest sant? Concretament la devoció al sant arribà a la nostra terra de la mà del cristianisme amb la conquesta del 1229, a través dels frares antonians, els quals s'establiren a Palma l'any següent de la conquesta de l'illa. L'orde dels Canonges Regulars fou l'encarregada de fundar la casa i l'hospital de sant Antoni de Viana.

Idò què us pensàveu del nostre sant? Per cert que jo tot això tampoc ho sabia i si ara ho sé és gràcies a la saviesa d'un antic professor meu de Cultura Popular, en Felip Munar i Munar, que segurament el recordareu perquè fa uns

*En Joan Tomàs en acció
Els cavalls tornaren animar la festa*

anys va fer el pregó de les festes de Sant Llorenç.

Però tampoc vull acabar aquest article dedicat al nostre sant favorit sense xerrar i opinar sobre les festes d'aquest any al poble. Primer de tot cal destacar que hi ha hagut un grup de llorencins que, veient que hem aconseguit revalorar les beneïdes, també han intentat fer el mateix amb el dissabte

Sant Antoni i els dimonis no faltaren a la cita

La bicicleta a l'antiga va ser molt enginyosa

de Sant Antoni. Per això organitzaren un gegantesc dinar a la plaça de l'església en el qual assistiren ni més ni manco que unes cent persones de totes les edats i condicions. En resum, la iniciativa va ser tot un èxit, però el problema va ser l'espai buit que hi va haver entre el dinar (que acabà sobre les quatre i mitja) i el primer ball dels dimonis (que no era fins a les sis). Això provocà que molta gent marxàs de festa als pobles veïns, com ara Artà o Manacor. Per l'any que ve hauríem de trobar alguna cosa per passar la tarda a Sant Llorenç i ja que per aquí no tenim Completes hauríem de trobar una alternativa per arrelar bé la festa al poble (sigui un fogueró gegant a la plaça; sigui allargant el ball dels dimonis perquè facin més trull...). Però això du temps i cal ensopegar un parell de vegades fins a torbar la tecla més adequada. Jo, des d'aquí, vull donar la més sincera enhorabona a tots els joves que enguany intentaren dur a terme aquesta iniciativa i esper que l'any que ve encara els vagui millor.

Pel que fa a la nit, els foguerons del poble estigueren bastant animats, sobretot el de can Nonis, en el qual cantàrem gloses i tocàrem la ximbomba fins a hores tardanes. Va ser una mescla molt bonica de veterans i joves que junts endolciren la festa del patró dels animals.

I el dia següent es feren les meravelloses beneïdes llorencines, que per bona sort fa uns anys s'aconseguien recuperar. I és que, de fet, no tenim res que envejar a les tan famoses de Muro. Segons el diari al poble murer hi havia inscrites 21 carrosses i al nostre ni més ni manco que 19. Així que si comparem la població d'ambdós pobles, el percentatge surt clarament favorable als llorencins. Però números a part, la festa fou realment bona gràcies a carrosses molt ben fetes (el primer premi era realment una autèntica filigrana), d'altres divertides (com les vaques o l'es-

coleta de dimonions) i d'altres molt enginyoses (com la bicicleta a l'antiga). Des d'aquí només vull objectar una cosa: els premis. Jo, personalment, llevaria això dels premis (més enllà que uns anys siguin més encertats que d'altres) ja que aquesta festa no ha de ser cap competició (estic cansat de sentir "aquest any ens ho mereixíem nosaltres", "aquell té bo"...), sinó ans al contrari. Sí que donaria un parell d'euros i una ensaïmada per la feina feta per cada una de les carrosses, però de primers premis res de res.

I això és tot. Que l'any que ve encara siguin millor.

Frase del mes:

Sant Antoni gloriós
guardau-nos aquesta bóta
i de vi no en begueu gota,
ja en beurem nosaltres per vós.

Que l'any que ve a Sant Antoni
llorencins ens tornem a trobar
i no deixeu que el dimoni
us vengui a estorbar.

Pau Quina

L'escoleta de dimonions

Realitat? No, percepcions de la realitat

Potser el nus, la part fonamental de la qüestió s'ha de situar en el traspàs de les idees, dels coneixements, a l'acció. Podem pensar i creure, tenir determinats coneixements o sentiments, però tanmateix solament l'aplicació, els fets, resultaran transcendents.

La coneguda frase: *"tothom té una manera diferent de veure les coses"* potser una frase intranscendent, fàcil d'assumir per moltes persones... però si se situa en el context de l'acció, es converteix en un vector de força envers el respecte i la manera de pensar i actuar dels altres. La qüestió és aquesta, integrar en la conducta més habitual els coneixements. I això implica rompre hàbits, és a dir esforç controlat i conscient.

Tot això em venia al cap estant assegut a l'esquifit seient de l'avió, amb la mirada perduda en la immensitat d'un cel clar i transparent (darrerament diuen que l'univers té límits, no és tan infinit com pensàvem, però deven ser molt lluny d'aquí, aquests límits).

Acabàvem de passar just per damunt el cim del Galatzó i m'havia recreat en la contemplació de la Mota de l'Esclop des de d'alt. Feia pocs dies que hi havíem anat d'excursió, amb el grup de Trescadors de la vila, i amb la vista vaig poder seguir perfectament el camí de pujada, la Mola i el camí de baixada vora la Penya Blanca.

Em va sorprendre la forma de la Mola. Des d'abaix, abans de pujar-hi semblava una bubota dins la boira, i de retorn, quan la boira ja havia escampat una mica semblava una mena de penyalot (vegeu la fotografia). Es clar, la perspectiva sempre havia estat des de la banda de Tramuntana. Diuen que, des d'Andratx té un poc la forma d'una dama adormida, per això alguns l'anomenen "sa madona". I des de l'avió em va

semblar una mena d'immensa i pètria punta de llança (segons el medidor del sigpac 661m de llarg per 261m d'ampla). Tres angles de visió, tres maneres diferents de veure una mateixa cosa.

Res de nou, amb totes les muntanyes passa el mateix. Calicant vist des de Sant Llorenç o des de ses basses de Vilafranca tampoc no sembla la mateixa muntanya.

Parlam de les diverses visions d'una cosa concreta, física, mesurable.

Imaginem per un moment què passaria si féssim referència a coses etèries, intangibles.

Si tots i cada un dels trescadors poguéssim contar allò que va viure segurament amb una cinquantena de visions diferents d'una mateixa excursió: potser uns es referirien bàsicament a la boira, altres a la duresa de la pujada, potser algú comentaria la curiositat de la caseta de n'Aragó o la vista des de la distància dels Farallons o les flors de l'estepa joana...

Altres se centrarien en el dinar, en la companyia, en les converses... ves a saber! El que sí resulta poc discutible és que hi hauria un bon grapat d'excursions diferents.

I si les descripcions d'una mateixa cosa, d'una mateixa experiència, ja resulten diferents, imaginem per un moment quan es fa referència a comportaments. Em contaven l'altre dia que si se situa una pilota sobre un marge i li peguen una coça, es pot calcular perfectament on anirà a parar. Mesurant la força de

la coça, el pès de la pilota, la inclinació del terreny, la resistència del vent...i aplicant fórmules es pot anticipar el que passarà.

Però si en comptes d'un balon hi poses un ca o qualsevol altre ser viu, llavors no hi ha càlculs que hi valguin! De cap de les maneres es pot predir la reacció del ca a l'acció de la coça. Tant pot saltar cap a la dreta com a l'esquerra, com, amb una revinglada, es pot quedar enganxat a la cama del que tira la coça amb una mossegada defensiva.

Una mateixa cosa contada per persones diferents. Diferents reaccions enfront d'un mateix estímul... tot un entrunyellat de variables que ens porten a la certesa que la realitat en sentit estricte, com a cosa inequívoca, certa, única i vertadera, no existeix. Així de clar, no existeix. Existeixen percepcions diverses d'una hipotètica realitat abstracta.

Si fóssim capaços d'aplicar el criteri científic a la conducta, a la manera de fer i actuar, llavors potser s'esdevindria un canvi substancial: en acceptar les altres maneres d'entendre una mateixa cosa s'incrementaria la comprensió de les postures alienes i el respecte per a les altres maneres d'interpretar i actuar. D'altra banda, ens estalviaríem tot un enfilall de judicis de fets, opinions i accions car, com fan els jutges professionals, ens centrariem solament en la presentació dels esmentats fets, opinions i accions.

Tot això implica una visió dinàmica, no gents estàtica, ni fixada, ni apriorística -molt més humana?- de tot allò que coneixem com "el món i la bola".

...

I ha que veure el que se'n pot treure de la recreació d'una excursió en un moment de distensió reflexiva. No?

Assemblea General de Flor de Card

Josep Cortès

Amb l'assistència de 13 dels 18 col·laboradors habituals convocats -no s'havien avisat els de fora poble-, el dia 19 de gener va tenir lloc a ca ses Monges l'Assemblea anual ordinària de Flor de Card.

Després de celebrar que durant l'any passat s'havien incorporat a la revista dos nous col·laboradors habituals -na Bàrbara Mesquida i en Tomàs Martínez-, el president de l'associació va presentar els comptes de l'any passat, que són els que es reproduïxen en el quadre adjunt.

Per concretar un poc més la informació direm que les subvencions aconseguides a través de l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca inclouen les de Presidència del Govern, les de normalització lingüística del Consell Insular i la publicitat institucional; les de l'Ajuntament corresponen als 300 euros anuals i a l'ajuda per a la publicació del llibre "Els malnoms de Sant Llorenç", editat l'any 2005; les del Consell són les referents al mateix llibre.

S'informà també que resten pendents de cobrar les subvencions corresponents a l'edició del llibre "La terra de Drim" -Ajuntament i CIM- i 1.800 euros que ens ha d'ingressar l'Associació de la Premsa Forana.

Per tot això i en vista que mentres no hi hagi avaries no tenim problemes econòmics, es va acordar que de cara a l'any 2007 no s'apujarien els preus de subscripció, venda i publicitat de la revista.

N'Antoni Sansó informà que els dies 2 i 3 de febrer l'Obra Cultural Balear organitza a Sant Llorenç dues diades en favor de la llengua, de les quals a la revista del febrer en farem un reportatge entre n'Antoni Sansó, en Tomàs Martínez i en Josep Cortès, i a les que donam ple recolzament.

Com sigui que el mes que ve es compleixen els 35 anys de Flor de Card, s'acordà fer-ne una portada en color i també un logotip que es publicaria a totes les revistes de l'any 2007.

Després de sospesar les quatre propostes que presentaren els assistents, es va prendre l'acord de concedir

ASSOCIACIÓ CULTURAL FLOR DE CARD		
Resum econòmic de 2006		
		
SALDO A 31.12.2005		4.163'74
INGRESSOS		13.083'20
Subvencions	6.992'20	
Premsa Forana	2.866'18	
Ajuntament	2.101'02	
Consell Insular	2.025'-	
Subscripcions	4.111'-	
Sopar d'aniversari	1.320'-	
Venda de llibres	660'-	
DESPESES		10.474'65
Impremta	5.563'40	
Despeses bancàries	21'46	
Internet	360'-	
Sopar d'aniversari i pin	1.508'55	
Material informàtic (impresora, tóner, paper...)	365'60	
Impressió de «La terra de Drim»	2.555'28	
Enquadernacions	51'-	
Confecció de rebuts	60'36	
SALDO A 31.12.2006		6.772'29
DIFERÈNCIA DE GENER A DESEMBRE		+2.608'55

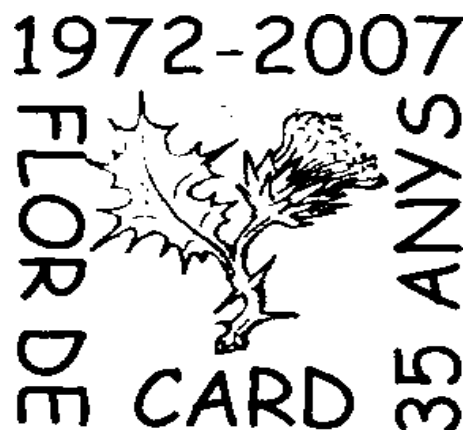
el Card d'or als equips de bàsquet femení, per la feina que estan fent per tal d'incorporar les nines a l'esport col·lectiu. En Josep Cortès serà l'encarregat de fer-ne la presentació en el decurs del sopar d'aniversari. En vista que enguany es concedeix a un col·lectiu i no a una persona, es considerarà més oportú fer una placa que un pin, que també portarà el Card d'or incorporat.

L'esmentat sopar es farà el vinent dissabte 24 de febrer al restaurant Oasis, de Sa Coma, a les 9 del vespre. Els interessats en assistir-hi ho poden comunicar a na Maria Galmés, Pastera, que serà l'encarregada de prendre'n nota.

A diferència dels dos anys anteriors, de cara al 2007 no hi ha prevista l'edició de cap llibre, tot i que s'insistí a Francesc Umbert per a què es decideixi

a elaborar-ne un sobre la meteorologia en el nostre poble. Si en el decurs de l'any sorgeix alguna proposta en aquest sentit s'estudiarà la seva viabilitat.

I sense més assumptes a tractar es donà per acabada l'assemblea i s'aixecà la reunió.

Jeroni Riera Parera, *Cucajada*

Josep Cortès

Una de les històries més extraordinàries que la gent recorda de la Guerra Civil a Sant Llorenç és la que li va succeir a Jeroni Riera Parera, de malnom *Cucajada*, relacionat directament amb una altra de les famílies que més varen patir la repressió franquista durant i després de la confrontació, els Lull Duran, *Galines*.

En Jeroni va néixer a Sant Llorenç el 1896 i, com la majoria dels joves de la seva època, es va fer conrador. Junta-ment amb el seu germà Josep se'n cuidaven d'una finca que tenien per la banda de Montseriu. L'altre germà, en Miquel, duia el bar de Can Càndil -on ara hi ha el Banc Central-, ja que s'havia casat amb na Càndida Jover, filla del que va muntar i donar nom al local. El nostre protagonista es va casar amb na Margalida *Relles* i, per tant, era cunyat d'en Llorenç Lull, *Galina*, pare d'en Sebastià *Galina* o *Relles* que durant tants d'anys va repartir Flor de Card, que va morir fa alguns anys.

La família dels *Cucajades* era fermament republicana: en Miquel s'hi va afiliar el novembre de 1930 i tenia el número quatre de la llista; en Jeroni, l'abril de 1931, el mateix mes en què es va instaurar la Segona República; i en Josep el setembre de 1931. Els tres protagonitzaren els diferents graus de repressió a Sant Llorenç: en Miquel fou afusellat l'onze de maig de 1937, juntament amb en Guillem Pasqual Llodrà, *Tomasset*, després d'un consell de guerra sumaríssim en el qual els acusaren d'*"adhesión a la rebelión"*, una fórmula realment curiosa, ja que els rebels eren els acusadors i les víctimes el qui s'havien mantingut fidels a les lleis i a la democràcia. En Josep va ésser empresonat durant un temps que encara no he pogut esbrinar. Finalment en Jeroni va patir l'exili a França durant més de tres anys.

Els fets que va protagonitzar en Jeroni foren els que segueixen. Quan l'exèrcit republicà d'Alberto Baió va desembarcar a Portocristo i Sa Coma (la matinada del 16 d'agost) en Jeroni va fugir cap a la banda de Tenja, però al cap de pocs dies, concretament el 23 d'agost, un grup de falangistes locals el

Jeroni Riera Parera "*Cucajada*"

va convèncer de què podia tornar sense por perquè no li farien res. Més tard recordaria una anècdota d'aquell dia, ja que a l'hora de partir els va dir que l'esperassin un poc, que havia d'agafar el capell, a la qual cosa un d'ells -el nom del qual no estic autoritzat a desvetllar,

però que he conegut personalment- li va contestar que no hi importava, que allà on el menaven no n'havia de menester, de capell, prova inequívoca que l'estaven enganant i que pensaven que no ho contaria.

El dugueren directament a Manacor, on va passar la nit a la presó durant un parell d'hores, juntament amb altres presos. L'endemà de matinada, el 24, els feren pujar a un camió i els digueren que els durien a Ciutat, però el seu cunyat, en Llorenç Lull, *Galina*, va veure que la carretera cap a on prenien no era la que els havien dit, sinó la del Port de Manacor, a la sortida de la qual hi havia l'antic cementiri -on ara hi ha el parc municipal i el teatre-. En Jeroni, que anava fermat juntament amb un català, no s'ho va pensar dues vegades, es va desfer dels lligams amb les dents i quan el camió es va aturar tots dos pegaren bot de la carrosseria i començaren a córrer, cadascú per on li va parèixer més segur. Mentre corria, a les fosques, es va topar amb un milicià que feia guàrdia, forceguejaren i l'arma es va disparar ferint en Jeroni a la panxa.

Republicans a la Plaça de Catalunya

D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Pere Oliver Domenge, batle de Felanitx; Francesc Carreras Reura, ex-Governador de Balears; desconegut; desconegut; desconegut; Jeroni Riera Parera "*Cucajada*"; Guillem Lull Duran "*Galina*"; Joan Fornés Sureda "*Fornés*"; Federica Montseny, Ministra de Sanitat entre 1936 i 1937; Jaume Lull Duran "*Galina*"

Jeroni Riera Parera

Ell l'hi va prendre, la va tirar un tros enfora i, així com va poder, es va tancar la ferida amb les mans i va seguir correuent per foravila fins arribar a la casa que una germana seva tenia per la banda de Son Pi, però suposant que l'hi cercarien, després de descansar una estona es va dirigir a Tenja i es va instal·lar a ca la madona *Jana*, una bona amiga que sabia que no el delataria.

L'endemà de matí, na *Jana* va baixar al poble, va comprar esperit i benes a l'apotecaria de don Miquel Santandreu i, juntament amb na Joana Lull *Galina*, se'n tornaren a Tenja per curar-lo. També avisaren na Margalida, la seva dona, qui els va donar una sobrassada per ajudar al seu manteniment. A Tenja hi va estar poc temps, poc més o manco dos o tres dies, durant els quals un altre llorenç que se'n va tèmer també li va donar menjar. Es tracta de Jaume Salas, en *Salas Gran*, pare de n'Andreu Salas, que conrava per aquelles terres.

Des de Tenja es va traslladar a una casa deshabitada que tenien a Montseriu, a la qual la seva dona hi va portar un matalàs per a què pogués dormir més còmodament. Això, amb tota seguretat va ésser el 30 d'agost, perquè la seva filla Tonina em va contar que, per no despertar sospites, la seva mare se'n va dur el matalàs tapat amb un llençol de palla passant ben enmig del passeig, aquell vell costum llorenç que tenia lloc els diumenges horabaixa per la

carretera de Son Servera. Per descomptat, el 30 d'agost era diumenge.

En els dies que va romandre a Montseriu els falangistes tocaren diverses vegades a les portes, tot i que un veïnat els assegurava que feia anys que no hi vivia ningú, en aquella casa. La seva dona li duia menjar i un dia, un grupet de feixistes, la majoria externs que xerraven en foraster, l'aturaren al pou de sa Blanquera i l'apuntaren amb els fusells, amenaçant amb matar-la si no confessava on era el seu marit. Ella es va assustar tant que va perdre el coneixement i va caure enterra, circumstància que la va salvar, perquè aquells subjectes se n'anaren abans que es recuperàs, deixant-la tirada ran del camí.

Na Margalida no sabia què fer i va demanar consell a en Llorenç *Borges*, un parent llunyà que es dedicava a l'homeopatia, el qual li aconsellà que fugís i es passàs als republicans de Sa Coma. Ho va fer sobre al seu marit qui, una mica recuperat de les ferides, es va dirigir, voltant el poble, cap a Son Cardaix pel camí de s'Arboçar. Allà va trobar un artanenc que el va orientar cap a Sa Coma, on hi va arribar carregat de febre i delirant. Estava tan dèbil i desorientat que quan va veure els soldats no va saber si eren nacionals o republicans i va cridar "Arriba España!", exposant-se a

*Guillem Pascual Llodrà "Tomasset",
afusellat a Son Coletes
el mateix dia que Miquel Riera Parera*

Llorenç Lull Duran "Galina"

què li disparassin allà mateix. Per sort hi havia en Fornés i el català que havia fugit amb ell, que el conegueren i li donaren auxili fins al 4 de setembre, en què es va embarcar cap a Barcelona amb la resta de l'exèrcit.

Arribat a la Ciutat Comtal va romandre ingressat durant nou mesos a l'hospital de Sant Pau i després va començar a treballar de porter a una institució oficial de la República. Fou en aquella època quan es va fer la fotografia que reproduïm en aquest article, l'original de la qual és propietat de na Montse Fornés, filla de Joan Fornés, a qui vull agrair la gentilesa de deixar-me-la publicar. A Barcelona hi va estar fins l'any 1939, quan els nacionals hi entraren, des d'on va passar al sud de França.

Fent un incís, direm que entre març i abril de 1939 el govern de Vichy, col·laborador del règim nazi, va muntar sis camps de concentració als Pirineus orientals, que s'ompliren de dissidents francesos i exiliats republicans espanyols. A partir del gener de 1940, 13.000 espanyols foren deportats d'aquests camps de concentració cap al camp d'extermini de Mauthausen, al centre d'Àustria, ran del Danubi.

En Jeroni fou destinat a un d'aquests camps, el de Bram, a la regió francesa de l'Aude, la capital de la qual és Carcassonne, prop de Perpinyà. En aquest camp hi solien posar els més vells, i com que ell ja tenia 43 anys, se'n

Joana Lull Duran, "La comare Galina"

va poder beneficiar. Al cap de poc temps una empresa va demanar voluntaris per treballar de forners i ell s'hi va apuntar. Més tard va passar a fer de conrador, el seu ofici, a una finca del batle de la localitat, circumstància que per ventura li va salvar la vida, ja que no va ésser inclòs entre els qui, com he comentat abans, foren traslladats al camp d'extermini de Mauthausen.

La primera carta que va rebre la família va anar a parar, qui sap com, a ca la comare *Galina*, qui els la va fer arribar. En Joan Fornés en va escriure una altra a la seva dona en la qual li comentava que havia posat una petita granja on hi tenia dues *galines* i una *cucaïada*, una hàbil manera de, esquivant la censura, fer sebre als familiars corresponents que en Guillem i en Jaume *Galina* i en Jeroni *Cucaïada* eren vius i estaven amb ell.

Com que en Jeroni no veia per França les coses gaire clares va començar a fer gestions a través de la seva dona per tornar a Sant Llorenç, ja que feia anys que s'havia acabat la repressió i considerava que la seva vida no corria perill, circumstància corroborada per l'aleshores batle, en Martí Rosselló, *Capirró*, qui assegurava a la seva dona que podia tornar sense por. Així, va enviar un certificat de la gendarmeria d'Aude dient que estava treballant d'obrer agrícola a ca'l senyor Andrieu, batle de Fenouillet i el 21 de setembre de 1942,

Martí Rosselló va emetre un altre certificat en el qual assegurava que "en esta Alcaldía no consta dato alguno en contra de la moralidad y buena conducta de D. Jerónimo Riera Parera". D'aquesta manera, el 12 de novembre de 1942 va travessar la frontera i va tornar a Sant Llorenç, després d'haver estat exiliat durant tres anys a Barcelona i altres tants a França.

En ésser aquí, efectivament, tal com li havien assegurat, no li va passar res, però cada mes s'havia de presentar a l'Ajuntament per mostrar cara, fins que al cap d'un temps li digueren que ja no hi emportava que tornàs.

En Jeroni Riera Parera va morir a Sant Llorenç el 1953, d'un atac de cor, qui sap si motivat per l'extraordinària pressió que va haver d'aguantar durant la seva fugida i en aquells sis anys llargs en què va haver d'estar lluny dels seus. I tampoc no sabem si la causa de la seva mort va influir en què el seu nét, en Gaspar Melis, dedicàs la seva vida a curar malalts del cor.

ELS GALINES

Com a colofó d'aquests fets inclouré aquí quatre retxes sobre la família llorencina dels Lull Duran, de malnom *Galina*, emparentada, com ja s'ha dit, amb els *Cucaïada* i fortament represaliada, una família que ja no compta amb cap membre en el nostre poble.

Eren quatre germans i una germana: en Llorenç, afusellat al cementiri de Manacor el 24 d'agost, com he esmentat en contar els fets de Jeroni Riera, es va afiliar a Esquerra Republicana el novembre de 1930. Quan l'assassinaren va deixar un fill baldat, en Sebastià, ben conegut en el nostre poble.

N'Antoni Tugores, en el seu llibre "Manacor, la guerra a casa", parla també d'un altre Llorenç Lull, *Galina*, però diu que va néixer a Manacor l'any 1909 i no esmenta que fos afusellat. Per això deduec que podia ésser un parent seu, potser un cosí, ja que aleshores els noms solien coincidir entre parents.

En Guillem, afiliat a Esquerra Republicana pel novembre de 1930, se'n va anar amb el Jaume I el 4 de setembre, va fer la guerra amb els republicans

i, en acabar, es va exiliar a França, on va morir a la dècada dels anys quaranta. A hores d'ara no he pogut esbrinar-ne més informació.

En Joan, també d'Esquerra Republicana des del novembre del 31, va ésser empresonat, però encara no n'he pogut aclarir-ne les circumstàncies. Esper en el futur saber-ne més noves.

En Jaume, republicà des de l'abril del 31, també se'n va anar amb el Jaume I, va fer la guerra amb els republicans i va morir al front.

Finalment, na Joana era la famosa comare *Galina*. Va néixer l'any 1905 i vivia al carrer Gabriel Carrió, on ara hi viu na Catalina *Punta*, ran de la ferreteria. Es va casar amb Bartomeu Nadal, *Mort* i va estudiar de comare després de casada, ocupant la plaça en el poble el dia 6 de desembre de 1934.

Inicialment no estava massa aficada en política, però quan va veure el que li passà als seus germans es va radicalitzar i els seus comentaris no agradaren gaire als qui aleshores comandaven, per la qual cosa fou empresonada durant set o vuit mesos a Manacor i a Can Mir. Com que les presons d'aquell temps no tenien les comoditats que tenen les d'ara, en Mateu Oliver *Veiet* li va portar un matalàs per a què no hagués de dormir en terra.

Aquesta família estava molt unida, per això quan el seu germà Jaume va morir al front es va fer càrrec dels tres fills que va deixar: na Isabel, en Pere i en Llorenç, que va entrar a la marina i va aconseguir ésser tinent de navili. Ella també tenia un fill, de nom Pere.

La comare *Galina* era una persona que tots els qui la conegueren no s'aturen de bravejar, ja que la consideraven molt bona dona i sempre disposada a fer favors als qui l'havien de menester. Va morir a Ciutat l'any 1977.

Des d'aquí vull donar les gràcies a totes les persones que m'han donat informació per aquest article: n'Antònia Riera, filla d'en Jeroni *Cucaïada*, n'Andreu Salas, fill d'en *Sales Gran*, i en Joan *Mendia* i na Margalida *Joanaina*, grans amics de la comare *Galina*, a qui consideraven gairebé com una mare.

Notes sobre gitanos i estrangers a Mallorca (VIII)

Ramon Rosselló

Els estrangers

Diverses vegades es va intentar, a Mallorca, censar la població estrangera. El 1791, es pretenia saber quins eren els residents estrangers en els regnes d'Espanya. El 1807, el govern francès es queixava contra els soldats desertors que es refugiaven a Espanya i per aquest motiu, dia 8 de maig, l'Audiència de Mallorca comunicava als batles de les viles que havien de manifestar quines eren les persones estrangeres habitadores en els seus respectius batlis. La majoria dels batles contestaren a aquesta circular dient que en el seu districte no hi havia tals persones, tan sols els següents batles feren aquests manifestos: el de Selva digué que en el seu terme hi habitava Arnau Viot de la Val, francès, que fou soldat del regiment de Flandes i després del regiment Borbó d'Espanya i ara treballa de fuster.

El batle de Felanitx digué que habitava en el seu districte Josep de Racti i Fa, de Turín, fa cinc anys que viu a la vila, casat amb Francinaina Pou. I també Antoni Godiño Campo, de la vila Azumar de Portugaleta, exerceix de barber i fa 26 anys que habita a la vila, casat amb Miquela Bennàsser.

El batle d'Artà manifestà que hi havia en el seu poble Tomàs Pisares, piemontès, casat amb una artanenca, exerceix de picapedrer i vingué llicenciat de l'exèrcit dels valons.

El batle de Campos digué que habitaven en el seu terme Josep Campos, natural de Màlaga, i Antoni Torres, d'Andalusia, oficials treballadors en el carregador de la sal.

El batle de Montuïri digué que hi havia Joan Triveli, mestre escarpelino,

de la ciutat de Roma, que va venir a Mallorca acompanyant l'eminentíssim Antoni Despuig, i ara fa dos anys que treballa en les obres de l'església local. (A Alcúdia, Calvià i Andratx, ara municipis turístics, no hi havia cap estranger resident).

El batle de Sóller digué que hi havia tres militars: el capità Conde de Paluyai, el tinent Francesc Llobet, francesos, i Joan Ximet, suís, aquest exerceix de ferrer, fa 9 anys que resideix a la vila, casat amb Josepa Fortesa.

El batle d'Inca manifestà que hi havia Pedro Coli, natural de França, casat a la vila on resideix des de fa 7 anys i exerceix de fuster.

El batle de Manacor digué que hi havia a la vila Lluís Ladal, natural de Roma, casat amb Maria Rosselló, matrimoni que té 3 fills, i són catòlics i romans. I també el seu germà Francesc Ladal, i fa 4 anys que resideixen a la vila.

El batle de sa Pobla manifestà que residia a la vila Josep Arrans, de Linares, exercint de sastre. (ARM, Audiència, A-A 815, núm. 9)

En els llibres d'Enterraments de l'Hospital General, també trobam notícies de persones estrangeres i forasteres. Hem de dir que en aquests llibres encara trobam notícies d'esclaus a Mallorca en el segle XVII. Dia 17 de març de 1691, fou enterrat en el vas de la Sang de Jesucrist, Pedro de Mula, de Sardenya.

Dia 11 d'octubre de 1691, fou enterrat a la Sang, Gabriel Pérez, de Granada, tamborer, i pagà sa muller 1 lliura, 4 sous i 4 diners.

Dia 13 de gener de 1692, fou enterrat "mosur" Antoni de Bonasera. Dia 28 de gener, Agustí Burgari, "pagarà l'enterro sa cunyada que està en el Puig de Santa Creu". Dia 2 de febrer, Clara Febrer, de Marsella, "pagarà l'enterro el majordom del Temple".

Dia 21 de juliol de 1693, fou enterrat un soldat sard, anomenat Silvestre Granada.

Dia 4 de desembre de 1706, fou enterrat en el vas de la Sang, Francisco de la Rosa, esclau.

Dia 15 de març de 1707, "fonch

enterrada a la Sanch, Mariayna, llibertina nova cristiana, y feta processó y música". (ARM, Hospitals 704 i 705)

L'any 1777, habitava a Ciutat un "curandero estranger", que exercia la cirurgia i medicina, anomenat Joan Baptista Álvarez, el qual vivia en una posada vora el convent de Sant Francesc de Paula, a la plaça del Born. Com que fou considerat que exercia il·legalment, l'Audiència va procedir a segrestar-li els ungüents i medicines: nou tassons de llauna amb ungüents per curar la sarna, licor dentífric, distints pots amb medicines en pols, altres distints pots i recipients amb altres diversos ungüents (que se citen). (ARM, Audiència A-A 761, núm. 11)

El cas de Felanitx

La majoria de persones estrangeres o forasteres que es troben documentades residents a Felanitx, sobretot durant el segle XVIII, encara que només fos temporalment, eren soldats o oficials de les distintes administracions, com per exemple, la Renda del Tabac. Les llistes serien llarguíssimes si haviem d'anotar totes les persones que hem localitzat en els llibres de casaments, baptismes i defuncions de l'església parroquial. Per això només citarem els següents perquè serveix com a mostra:

-1763 Miquel Jeroni Seralla, del regne de Nàpols, contreu matrimoni amb Teresa Gilart i Pacheco.

-1767 Antoni Alenda i Calatayud, d'Aspe d'Oriola, sergent de Dragons, casa amb Catalina Marcó.

-1768 Miquel Sánchez Cabeza Redonda i Carmona, de la vila de Don Benito, de Plasència, contreu matrimoni amb Apolònia Montserrat.

-1779 Antoni Godiño i del Campo, d'Assumar de Portoalegre, de Portugal, criat del coronel del regiment de Dragons, contreu matrimoni amb Joana Maria Bennàsser, criada del mateix senyor.

-1830 Francisco Solano, de Segòvia, casa amb Catalina Cruelles.

-1835 Don José Pérez Ortiz, de Múrcia, casa amb Lluïsa Tauler.

Una ullada a la retolació comercial en català a Sant Llorenç

Des de fa una temporada em rondava pel cap la idea d'analitzar la presència de la llengua catalana a la retolació comercial de Sant Llorenç. Així, paper i bolígraf en mà, m'he dedicat a recórrer amb bicicleta o a peu carrers i places per poder elaborar un informe, que no pretén ni de molt ser exhaustiu, sobre l'ús que fan de la nostra llengua els empresaris i propietaris de locals de Sant Llorenç.

M'he centrat només en el poble de Sant Llorenç. Una anàlisi de la zona costanera del municipi -Cala Millor, Sa Coma i S'Illot- hauria donat uns resultats molt diferents: possiblement una presència molt més reduïda, gairebé simbòlica, del català en benefici del castellà, de l'anglès o l'alemany.

L'anàlisi s'ha fet a partir de la retolació d'un total de cent trenta-quatre empreses de tota classe que hi ha al poble. Conscient que me n'he deixades, les empreses analitzades van de les comercials pròpiament dites, com botigues de roba o de menjar, fins a les oficines o despatxos diversos, passant per les empreses de construcció o pels bars i restaurants; des de l'agroturisme de Son Trobat fins al de Ses Cases Noves i de les Construccions Martet fins al restaurant de Can Pedro.

He tengut en compte no només la retolació a la paret -a la façana del local o a qualche altre lloc del poble, com el camp de futbol Es Moleter- sinó també la que presenten els vehicles, en el cas d'aquelles empreses que en disposin. He constatat que bastants d'aquests negocis, més que no em pensava, no tenen cap tipus de retolació visible a l'exterior. No obstant això, tothom els coneix perquè molts d'ells són admi-

nistrats per llorencins mateixos.

En tot moment he volgut fer una anàlisi anònima. Procuraré centrar-me en les estadístiques i extreure'n qualche conclusió.

A primer cop d'ull un podria pensar que, vint anys després de l'aprovació de la Llei de Normalització Lingüística a les Illes Balears, la llengua catalana és usada amb bastant normalitat al món comercial i empresarial de Sant Llorenç. Res més lluny de la realitat. Si un fa una volta pel poble potser pensarà que el català ha avançat molt aquests darrers anys, que "gaudeix de bona salut". De portes endins, però, els empresaris i els seus empleats continuen generalment emprant el castellà per a la seva paperassa -factures, pressuposts, correspondència...- o quan s'han d'adreçar a gent d'altres procedències, tant si són castellanoparlants com estrangers.

Alguns locals encara fan un ús "folkloric" de la llengua, és a dir, tenen el nom comercial, el tradicional i de sempre, en català (només faltaria que el traduïssin!), però fan servir el castellà per als detalls i per a allò que és substancial. Per posar un exemple de fora poble, he trobat en un diari d'aquesta mateixa setmana l'anunci d'un restaurant d'Algaida que deia: "Buffet l'amo Andreu. Buffet diario almuerzo". Ja he dit que no donaria noms de Sant Llorenç. Aquest usos "folkòrics" de la llengua els he considerats testimonials i, per tant, he inclòs el rètol dins l'apartat de "castellà".

Per a l'estudi he elaborat una graella amb els noms tots els negocis que he pogut arrebregar -repetesc, me'n

dec haver deixat qualcun- amb els ítems següents: 1- Només català; 2- Només castellà; 3- Català i castellà, majoritàriament català; 4- Català i castellà, majoritàriament castellà; 5- Català i alemany; 6- Castellà i alemany; 7- De classificació impossible; 8- Cap retolació visible. A més, he inclòs un apartat d'observacions per anotar-hi qualche incidència digna de destacar, com per exemple el fet que la retolació aparegui al vehicle de l'empresa.

El criteri que he seguit per considerar majoritària una o altra llengua -apartats 3 i 4-, pot ser discutible. De tot d'una havia decidit fixar-me en l'espai físic reservat a cada llengua, és a dir, en la visibilitat del rètol, però després de pensar-m'ho vaig trobar que havia de centrar-me en el nombre de mots en cadascuna de les llengües, de manera que un negoci que anunciàs, per exemple, "Sabates X. Zapatos y complementos", havia d'anar dins l'apartat de "Català i castellà, majoritàriament castellà" (un i tres mots, respectivament).

En un principi volia incloure tota la retolació exterior, és a dir, tant el panell amb el nom i el tipus de local com qualsevol altra informació adreçada al públic -horari, menús, cartell d'obert o tancat... Al final, però, m'he decantat només pel rètol exterior, cosa que fa que la llengua catalana hi sigui més present que si ho hagués fet de l'altra manera: bastants de negocis tenen el rètol principal i l'horari en català -tothom ho entén, sigui quina sigui la llengua d'ús-; per contra, fan servir el castellà per a la informació substancial, com poden ser

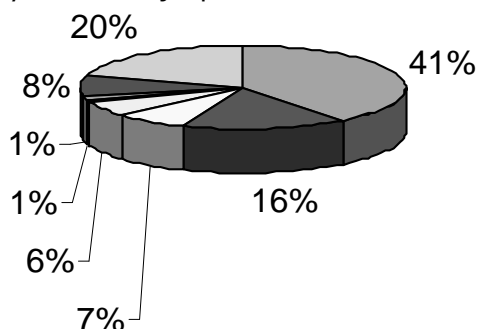
<i>Tipus de rètol</i>	<i>Nombre de locals</i>	<i>% del total</i>
1. Només català	53	41
2. Només castellà	22	16
3. Català i castellà, majoritàriament català	10	7
4. Català i castellà, majoritàriament castellà	8	6
5. Català i alemany	1	1
6. Castellà i alemany	2	1
7. De classificació impossible	11	8
8. Cap retolació visible	27	20

els menús o les ofertes.

Pel que fa a l'apartat que consider "De classificació impossible", hi he inclòs aquells rètols totalment impersonals i que es poden adscriure tant a una com a l'altra llengua (passau per la benzinera de Campsa i ho veureu).

En l'apartat de llengües estrangeres només he trobat tres negocis que les utilitzin: dos d'ells presenten retolació bilingüe castellà-alemany -amb preeminència de la primera- i un altre, català-alemany -amb la major part en català.

Dit això, idò, el resultat de l'anàlisi dels 134 negocis és el del quadre de la pàgina anterior.

Vet aquí una gràfica que servirà per il·lustrar tot el que he dit fins ara.

Joan Lull

- Només català
- Només castellà
- Català i castellà, majoritàriament català
- Català i castellà, majoritàriament castellà
- Català i alemany
- Castellà i alemany
- De classificació impossible
- Cap retolació visible

Nota de premsa

ESQUERRA UNIDA DE SANT LLORENÇ PROPOSA L'APLICACIÓ DE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA A L'HORA D'ELABORAR ELS PRESSUPOSTS MUNICIPALS

EU ha lamentat l'opacitat i la rapidesa amb què l'actual equip de govern ha aprovat els pressupost municipals del municipi de Sant Llorenç. Des d'EU consideram que s'haurien d'articular mecanismes que facilitassin la participació ciutadana en l'elaboració dels pressuposts municipals, donat que el pressupost marca les línies de la política municipal i per tant hauria de recollir les demandes i els suggeriments de la ciutadania del municipi.

Des d'EU lamentam que l'equip de govern hagi convocat només en 48 hores d'antelació un Ple de la transcendència i la importància com és l'aprovació dels pressuposts municipals, ja que el contingut de l'aprovat en aquest ple determina la inversió dels diners públics i les prioritats en la inversió municipal.

Des d'EU consideren que l'esborrany-proposta de pressupost hauria d'haver-se enviat al conjunt dels grups polítics municipals i a totes les associacions (associació de veïnats, A.P.A., associacions juvenils, associacions de majors, etc.) almanco un mes abans, per tal d'haver recollit els suggeriments i les propostes de la ciutadania.

Per EU s'hauria d'avançar cap a un model de pressuposts participatius, que permetessin una altra forma de relació entre la ciutadania amb el govern municipal, això suposa major transparència amb la gestió i el millor control dels recursos públics.

Sant Llorenç, 20 de gener de 2007

Per a més informació,
Maria Santandreu 610 904 924
Lucia G.Sanchez: 650 617 244
Email: santllorenç@eu-balears.org

Poesia

CAUEN LES FULLES

Cauen les fulles amb la ventada, la tardor groga es va tornar. Com una estora pel temps daurada damunt la terra

se va posar. Quan arribava la solpostada colors taronja el cel pintà. Duia la calma a l'horabaixa aquella màgia que el sol deixà. Com una vida que se n'anava amb la promesa que tornarà.

UNA VESPRADA

Una vesprada que contemplava una estelada al cel brillar, belles històries

imaginava que era una estrella l'amor llunyà. Quan ve la fosca creu que l'espera, i a la nit clara la ve a cercar. Mira la lluna d'estels voltada, d'amors que un dia varen marxar. Amb la nostàlgia sentí alegria, quan somniava que va estimar. Potser fou màgia de les estrelles, que l'amor un vespre tornés trobar.

Bàrbara Mesquida

En Trompes es proclama campió

Finalment es compliren el pronòstics i en Pedro "Trompes" es proclamà campió del torneig de tennis de Nadal, no sense abans suar la camiseta a la final davant la revelació del torneig, n'Agostí Domenge. És a dir, a la fi podem exclamar tranquils que tenim un campió llorencí (i és que ja feia massa vegades que guanyava un extern).

Però comencem pel principi. Les semifinals ja prometien molt i és que el cartell no era per a menys: Agostí Domenge - Miquel Femenies "Xetxe" i Pedro "Trompes" - Toni Roca. Eren els aparellaments previsibles (i que jo ja havia pronosticat) i, de fet, l'únic dubte era saber si seria en "Movie" o n'Agostí qui passaria a semifinals. Finalment passà n'Agostí, que començà un poc fluix el torneig per acabar convertint-se en la sensació, tot el contrari que en "Movie", el qual estava pletòric de forma, però una vegada més els nirvis li jugaren una mala passada. Ja a les semifinals, la sorpresa es donà en el partit entre en Miquel Femenies "Xetxe" i n'Agostí, ja que aquest darrer va saber aguantar pacientment totes les investides del rival fins a aconseguir la victòria en tres emocionants sets. En l'altra semifinal en "Trompes" aconseguí doblegar en Roca, però amb més problemes dels previstos. De fet, va haver de remuntar un set inicial en contra, però com sempre el seu físic s'imposà damunt el joc rival. És increïble la capacitat física d'aquest jugador, segurament heretada del seu passat com a ciclista.

I d'aquesta manera s'arribà a la gran final. S'enfrontaven el màxim favorit, en Pedro "Trompes", i la revelació, n'Agostí Domenge. El joc físic del primer contra el joc pacient i pausat del segon.

I realment la final no va decebre a ningú ja que n'Agostí, sobretot durant els dos primers sets, va estar a l'alçada de les circumstàncies i va posar contra les cordes en Pedro "Trompes", que en cap moment es trobà còmode damunt la pista. Però un altre pic el factor físic va ser clau i el campió va aconseguir remuntar el set inicial en contra i endur-se el partit. Definitivament en "Trompes" és un jugador *diesel* que comença els partits a un 60 %, però que els acaba a un 120 %.

Després que aquests dos jugadors ens brindassin un brillant espectacle, l'Ajuntament ens convidà a sopar al bar del futbol. Es notà que aviat seran les eleccions ja que mai havia vist en un sopar del tennis tants de polítics junts, ni tants de premis (els quatre primers premis i un de joventut per a "Pisca" petit), i fins i tot el batle ens prometé una pista de tennis nova (ja ho vaig comentar jo fa uns mesos mig en broma que aquesta possibilitat no era descartable, sobretot amb els comicis a prop). Bromes a part, no vull dir que això estigués mal fet (vull dir que hi hagués tants de premis, tanta gent convidada...), però tenc por que tot fos a causa dels interessos polítics ja que jo duc vuit anys jugant torneigs i mai

ens havien fet tanta festa. Esperem que els meus temors no siguin certs i que la pròxima vegada la festa es faci d'identica manera (i que tenguem pista nova, com no).

Pel que fa al futbol, el Cardassar continua fent mèrits per aconseguir el premi a l'equip més irregular del país. O encadena quatre o cinc victòries seguides o agafa un ratxa negativa igualment llarga, però és incapaç de ser constant i això provoca que quan aconseguix entrar a la Lligueta d'ascens no s'hi pugui mantenir. Per bona sort aquest mes hem de narrar una d'aquestes ratxes positives que de tant en tant l'equip aconseguix. Concretament ha aconseguit tres victòries seguides: dues contra equips capdavanters (ni més ni manco que el Badia Cala Millor i el Campos) i una contra un equip del darrere, el Murer (conegut còmicament per Sant Llorenç com el Munarens, en honor al seu entrenador, en Munar, exentrenador del Cardassar). Ja veurem si ara l'equip se sap mantenir entre els set primers llocs, els quals donen dret a jugar la Lligueta d'ascens.

Pau Quina

Aquests dos homes ens brindaren un bon espectacle.

NAIXEMENTS

* Dia 19 de desembre va néixer a Sant Llorenç en Pere Massanet Mestre, fill d'en Damià i na Miquela. La nostra enhorabona.

* Dia 29 de desembre va néixer a Sant Llorenç en Simó Pérez Massanet, fill d'en Jo-

sé Francisco i na Francesca. La nostra més cordial enhorabona.

* Dia 7 de gener va néixer a Sant Llorenç en Bernat Sureda Cànaves, fill d'en Joan i na Jerònia. Salut.

* El 12 de gener en Mohamed i na Toucha tengueren una nina a Sant Llorenç i li posaren per nom Aziza El Mardufy. Enhorabona.

* El 9 de gener va néixer a Sant Llorenç na Miquela Artigues Mascaró, filla d'en Jaume i na Bàrbara. Salut.

DEFUNCIONS

* Dia 27 de desembre va morir a Sant Llorenç na Miquel Pont Riera, als 86 anys d'edat. Era la mare de n'Antoni Font. Descansi en pau.

Dia 3 de gener va morir a Sant Llorenç en Guillem Soler Tous, de 80 anys. Que el vegem en el cel.

* El dissabte dels Reis va acabar la seva vida en Pedro Vaquer Jaume, *Corem*, a l'edat de 78 anys. Vivia al carrer del Pou, de Sant Llorenç. Que puguem pregar per ell molts d'anys.

* El 12 de gener va morir a Palma en Josep Mascaró Salas, llorencí. Descansi en pau.

* Dia 14 de gener va morir a Sant Llorenç na Maria Riera Santandreu, de 84 anys. Que la vegem en el cel.

* El dia 16 de gener va entregar

l'ànima a Déu en Bartomeu Domenge Riera, de 79 anys. Descansi en pau.

NOCES

* Dia 28 de desembre es casaren a Sant Llorenç en hans Karl Peckmann i na Doris Rosemarie Handtke, tots dos alemanys. Enhorabona.

* Dia 10 de gener es casaren en Ramiro Sebastián Cataldo i na Maria Lorena Marchegiani, argentins. Salut.

NOCES D'OR

* El dia dels Reis celebraren les noces d'or en Miquel Pont Riera i na Margalida Riera Sureda, a qui donam la nostra enhorabona.

Prendre mides

Segons el diari El País del 24 de gener, la Secció Segona de l'Audiència de Jaén va autoritzar a què un forense prengués les mides al penis d'un nigerià acusat de tres violacions: la de l'al·lota amb qui compartia pis, la de la seva germana i la d'una tercera que passava per allà i de la qual va abusar en el mateix portal de caseva. El metge li haurà de canar la peça de per llarg i de per ample, per mirar de demostrar la seva innocència.

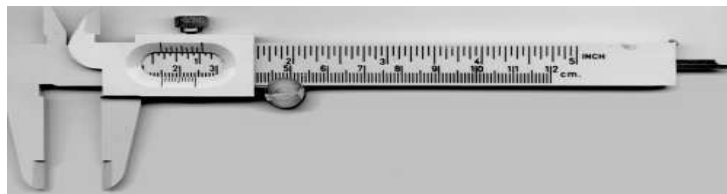
La primera cosa que crida l'atenció -a un que no coneix aquell subjecte; si el conegués seria la segona!- és que hagi d'esser un forense l'encarregat de prendre-li les mides. Un profà com jo sempre havia pensat que els forenses se'n cuiden més aviat de les coses mortes, i en aquest cas pareix esser que la cosa toca estar ben viva... Pen pensat, però, l'autorització no ho assenyala, si ha d'estar viva o morta, circumstància que probablement variaria molt si fos

en un sentit o l'altre. A més, si ha d'estar viva, com ho faran per deixondir-la? Ho deixaran en mans -valga la redundància- de l'acusat o del forense? En el segon cas potser ajudaria molt si en lloc d'un forense fons una forense, donada la naturalesa de les acusacions.

Però també podria esser que hagués d'estar morta a l'hora de canar-la i que, al contrari de la majoria dels homes que jo conec, el nigerià la mantingués viva la major part del temps. Si fos així també s'haurien de pensar el sistema per fer-li acotar el cap, ja que no sembla adient anar per la drecera i utilitzar l'antic sistema que empraven antigament el atlots un poc bèsties amb els cans, consistent en donar-los garrotades fins que amollassin el mac. He sentit dir que, en el casos en què algú hagi

abusat de la viagra, sol anar bé posar-li els ous en remull dins una ribelleta plena d'aigua amb gel. Si ho volen provar...

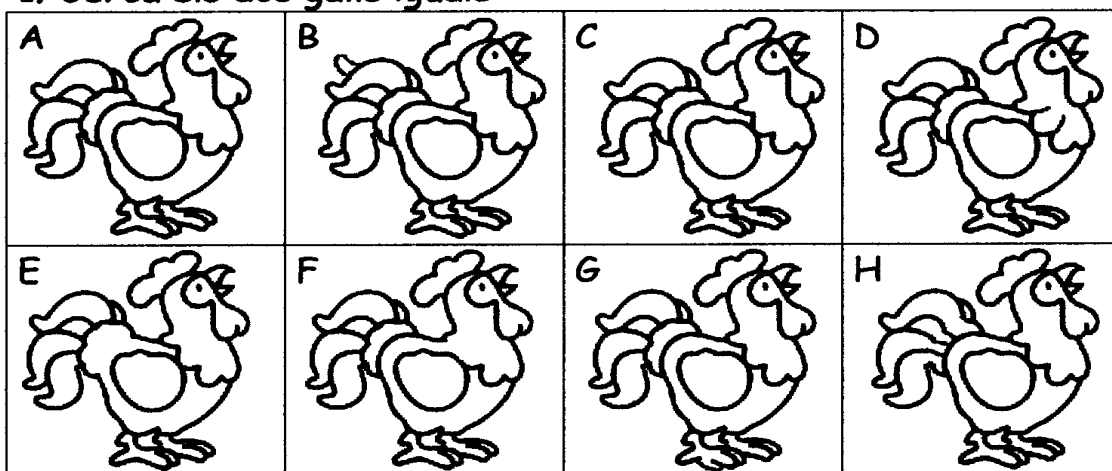
A mi, la veritat, tot això em sembla una mica exagerat i, per què no dir-ho?, també un poc discriminatori envers els nadius de per aquí. Vosaltres havíeu sentir dir mai que fessin una cosa així a un espanyol o a un mallorquí, i no en parlem d'un llorencí? Deu esser ver que els negres són més afavorits que els blancs o es tracta només d'una llegenda inventada per ells mateixos per fer-se propaganda? Serà qüestió d'esbrinar-ho, que ja està bé de fer el colló. Ara mateix diré a la meva dona que vagi a cercar un peu de rei.

Josep Cortès

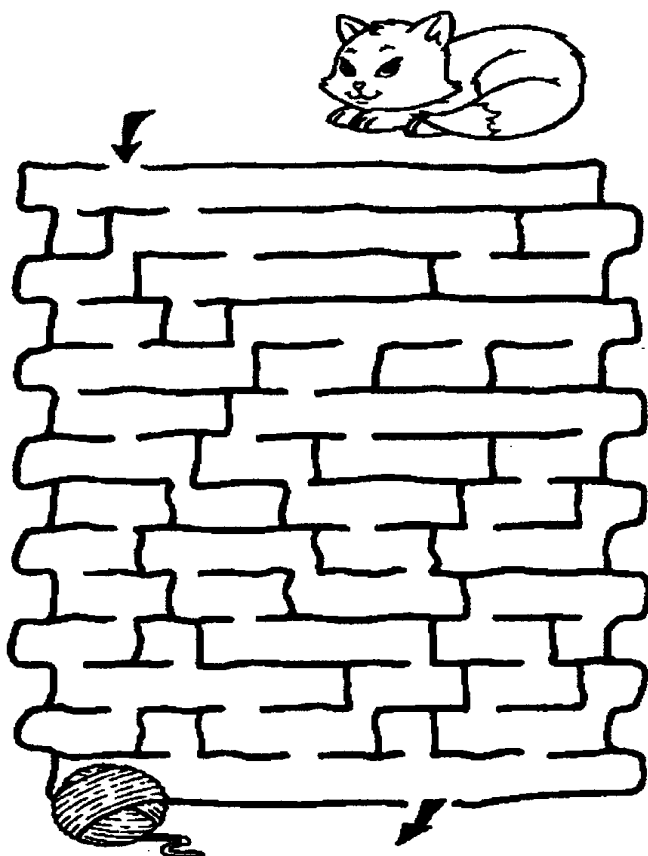

1.- Cerca els dos galls iguals:

Margalida Fiol

2.- Laberint:

4.- Enigma:

Una pagesa porta les seves oques al mercat. Una va davant de dues, una altra enmig de dues i una altra darrera de dues. Quantes oques porta la pagesa al mercat?

5.- Troba el nom de deu animals de granja:

V	A	C	A	Q	R	G	C	P	L
L	X	A	A	G	I	P	O	R	C
L	L	V	Y	B	H	E	N	I	O
A	L	A	S	E	R	Y	I	P	L
G	A	L	L	I	N	A	L	P	O
A	L	L	E	V	O	R	L	Q	M

3.- Endevinalles:

Porta anys en el mar i encara no sap nedar. Què és?

Quina planta serà que a l'home pertanyerà?

Solucions al número anterior

1.- Les 7 diferències:

2.- Endevinalla:

Una puja.

3.- Enigma: Són 5 germans, 4 nins i una nina.

V Jornades de Comunicació Local i Ciutat

El passat 30 de novembre i 1 de desembre, l'Associació de Premsa Local de Menorca (APLM) va participar a les V Jornades de Comunicació Local i Ciutat. Comunicació de proximitat als territoris de parla catalana, organitzades per la Taula de comunicació i el Col·legi de Periodistes de Catalunya.

L'objectiu dels organitzadors era el de prendre el pols a la realitat que viuen els diferents tipus de mitjans de comunicació de l'àrea de parla catalana, des de l'Alguer a la Franja de Ponent, de la Catalunya Nord i Andorra a València, passant per les Illes Balears i Catalunya.

Miquel À. Marquès, president de l'APLM, va presentar la comunicació "Els mitjans de comunicació social de proximitat a les Illes Balears". Calia plantejar què en sabem dels mitjans de comunicació social de les Illes Balears, l'ús del català que en fan, el tiratge, la presència dels mitjans als mercats, la publicitat, el cost de la impressió, l'equipament, el repartiment i les despeses, i el suport dels editors i els col·laboradors.

Després d'una introducció a la realitat del conjunt dels mitjans de comunicació social a les Illes Balears, es va analitzar el món dels corresponents i les agències de notícies, i cadascun dels mitjans, passant pels escrits (diaris, premsa gratuïta, premsa a internet, suplementos i publicacions no periòdiques), els audiovisuals (la televisió i la ràdio) i una breu anàlisi sobre internet i la tecnologia que ompl les nostres llars (ordinadors, DVD, TDT, vídeo, telèfons mòbils, ràdio, televisió, etc.).

L'anàlisi general va donar pas a una exposició detallada sobre la premsa local a les Illes Balears. Una introducció històrica va servir per donar a conèixer les revistes que formen les associacions de revistes (Associació de Premsa Forana, Associació de Premsa Local de Menorca i Associació de Revistes de Menorca).

Es va parlar de quins són el tipus d'editors que editen les revistes, el número de treballadors i es va analitzar d'una manera detallada l'ús del català a la premsa local de les Balears, l'únic

tipus de mitjà de comunicació social escrit que usa gairebé el 100% en català en les seves edicions.

L'estudi finalitza amb l'anàlisi de les accions conjuntes de les associacions, el cost d'edició de les revistes, la contractació de la publicitat i la relació entre les revistes locals i les administracions públiques.

Quant a les conclusions de les jornades, es va copsar quina és la situació i la realitat que viuen els mitjans de comunicació de proximitat als territoris de parla catalana. Les conclusions a les que es va arribar són les següents:

-Es constata el poc ús del català als mitjans de comunicació de proximitat als territoris de parla catalana, a excepció de Catalunya.

-Els governs dels territoris de parla catalana, a excepció de Catalunya, no donen gaire suport als mitjans que s'expressen en català.

-La premsa de proximitat i els mitjans digitals, en aquests territoris de parla catalana, utilitzen més el català que la ràdio o la televisió locals.

-A Catalunya, la premsa local i comarcal de pagament rivalitza amb la premsa gratuïta.

-La premsa local i comarcal i la gratuïta té tants lectors en conjunt com la premsa generalista, per tant, calen fórmules de medició d'audiències dels mitjans locals per demostrar a les agències de publicitat l'eficàcia de posar les seves campanyes comercials també en la premsa de proximitat.

-La planificació de la TDT a Catalunya en el sector local o de proximitat no respon a la realitat del territori i planteja

conflictes tècnics d'emissió que requereix d'un nou mapa d'antennització.

-La interactivitat de la TDT només s'aprofita, en principi, per intercanvis comercials amb els televidents.

-L'exigència d'emetre 4 hores diàries mínimes per a les televisions locals, les mateixes que per a la televisió autonòmica o nacional, no s'ajusta a la realitat de les televisions locals, que tenen problemes per omplir aquestes 4 hores.

-Per garantir una TDT de proximitat forta i arrelada al territori serà important el paper de les xarxes com Comunicàlia o XTVL.

-La ràdio digital (DAB) no està funcionant per problemes en la recepció de senyal i perquè s'ha ajornat aquest tema fins que es resolgui la TDT.

-Hi ha notables desequilibris en el pluralisme social i de territori a Catalunya, però la comunicació de proximitat podria resoldre aquests desequilibris.

-La diversitat és la característica principal de la ràdio i de la TV de proximitat, i això planteja dificultat per a establir estratègies comunes.

-No existeix cap coordinació ni treball en xarxa entre els mitjans de proximitat dels diferents territoris de parla catalana.

-No hi ha una professionalització en els mitjans de comunicació a Internet per manca de negoci en aquest sector.

-Internet ha esdevingut el mitjà de comunicació i d'expressió del sentir popular i de les entitats ciutadanes, sobre tot a través del sistema de web-bloc.

Associació de Premsa Local de Menorca

FONTANERIA

JOAN MIQUEL

C/ Verge Trobada, 46. - Mobil 636089861
07530 SANT LLORENÇ

Osset de peluix (V)

Crom el Nòrdic

LA MIRANDA REFLEXIONA I ERIC LA TRUCA

Mentre l'Eric feia la seva feina del matí preocupat, la Miranda tres quarts del mateix. No sabia què li preocupava més: si que l'Eric no se'n volgués anar amb ella o que tingués una nova cita amb l'Armando ben aviat. Però ella no utilitzava l'Eric per a desfer-se de l'Armando o de justificació per guanyar la juguesca. No. A ella li agradava l'Eric; tenia la impressió que aquest xicot li convenia.

L'Eric, malgrat la seva aparença de noi tímid i desconfiat, era un noi físicament guapo: ben carregat d'espatlles, de galtes maques i d'ulls d'un bonic color marró suau. A més, es notava clar: era un bon tio, algú en qui s'hi pot confiar, que mai posarà descaradament la honradesa per sota del benefici. I era simpàtic, tenia una impressió de noi culte i intel·ligent que causava una certa atracció per a les que sapiguessin mirar més enllà de la seva aparent i falsa imatge de noi cagadubtes i manipulable. L'Eric no era cap esclau fàcil de dominar: al contrari, tenia mal caràcter i era fins una mica indomable, però preferia no utilitzar el mal caràcter davant la gent excepte en ocasions necessàries. D'aquí que tingués, davant algunes persones, fama de pusilànime. En tot cas, ell no es preocupava d'aquesta impressió que aparentava; al contrari, s'aprofitava de la seva fama de pusilànime per tal de no barrejar-se amb cap problema i dedicar-se a la seva feina laboral i a la seva afi-

ció d'escriptor.

També, la Miranda ho entenia perquè l'Eric tenia davant si mateix la fama de noi poc seductor i de blanc de burles. La gent (la Miranda també ho havia patit una mica a vegades) tenia ganes de burla, "set de mal" per entendre'ns, i alguns la desfogaven contra l'Eric amb els seus defectes. És curiós, però el vertader motiu pel qual ets refusat o burlat pel grup d'amics no és sovint ser bona o mala persona (tot i que se solgui al·legar com a motiu) sinó simplement ser invisible per al grup. Hi ha grups formats en bona part per males persones, i precisament els menys acceptats dins aquests grups són els qui són bones persones però trenquen la "dinàmica de la maldat feliç" dins del grup. Una mala persona bromista i desconfiable pot ser més ben acceptada que una bona persona confiable però poc amant de les bromes i les preses de pèl. I aquestes preses de pèl, precisament, és la bona persona poc bromista qui més les pateix en la seva carn...

Però la Miranda no trobava just que ella, que era una bona noia, patís la desaprovació que mereixia més molta altra gent. I què hi podia fer, ella?

La guapa noieta, no fent gaire cas dels comentaris de companys de feina que la veuen pensativa a estones, acaba la feina, se'n va a casa, prepara el dinar, dina i mira la televisió una estona. Al final, són les 6 de la tarda. Falten dues hores per a la cita amb l'Armando. Encara no seria massa tard per a que l'Eric quedi amb ella. I ho diu en condicional

("seria") perquè ja s'ha desanimat i no creu que l'Eric i ella quedaran. Quan a les 8 quedi amb el poca-vergonya del seu nuvi ella s'enfadà, perquè això ho haurà sentit com un abandó per part del seu enamorado. Una mica desanimada, s'estira sobre el llit quan sona el seu mòbil. Mira aviam qui la truca, i és el telèfon de casa del Joan! La truca el Joan o l'Eric...? Ella despenja impacient.

- Sí? - Diu.

- Miranda? - Es la veu inconfusible de l'Eric.

- Diques Eric, maco.

- Mmm, veuràs, referent a la cita que em vas proposar...

- A veure, Eric, jo ja ho entenc. Tu no vols quedar. Doncs fes el favor de no trucar-me. Ho tinc clar, què vols que hi faci? M'hauria agradat que tu i jo poguéssim ser...

- No, no. Escolta'm, Miranda. Vull pensar-me si quedo amb tu. Si vénis a casa meva acordarem una cita.

- Eh? De debò? Vols ser el meu nuvi? Oh, mira que bé!

- Ehm... No... Mira, millor vens a casa meva i en parlem. Bé, petonets.

S'acomoden i pengen el telèfon. La Miranda es queda palplantada. Com entendre-ho, tot això? Que ell s'hagués molestat en trucar-la ja vol dir alguna cosa. A més, la decisió era ben clara: o anava a casa el Joan i l'Eric i discutia amb aquest últim sobre quedar o no, o es quedava sentada esperant la cita pròxima amb l'Armando; i això últim, ni parlar-ne. A la noia casamentera li sobra temps, surt disparada de casa seva

Ultramillor

Agència de viatges del grup A
Títol 999

Carrer del Sol, 19
Cala Millor-Mallorca
Tel. 971 585720

Joieria Bemeries

*llistes de noces
objectes de regal*

Rector Casqual, 8 - Sant Llorenç

i arriba en escassos dotze minuts a casa l'Eric. Truca impacient a la porta.

MIRANDA I ERIC ACORDEN UNA CITA TEMPORAL

L'Eric l'obre la porta.

- Passa, Miranda. Vols alguna cosa? Un vas d'aigua? Només tinc això o coca-cola, mon germà no s'han enrecordat de comprar i jo he estat ocupant escrivint una mica.

La Miranda prova un vas de coca-cola, però se'l deixa a mitges perquè té més ganes de sentir la cita d'Eric.

- Em vas dir que volies quedar amb mi, noi...

- Escolta. Veuràs. Tu ets una bona noia, i jo... Veuràs, jo penso que si veiessis altres nois, t'ho repensaries i deixaries definitivament l'Armando.

- Et recordo que queda la promesa de la meva àvia...

- Sí, ja hi he pensat. Veuràs, podríem fer una promesa... quedaré amb tu una setmana.

- Una setmana? Només?

- Mira, Miranda, jo... aviam... - L'Eric parla nerviós. - Quedem una setmana i, si m'agrada la nostra relació, serem nu-

vis permanentment. Però si no m'agrada, ens separem.

La Miranda mira atentament el seu intel·lectual cupido.

- O sigui que em dones una oportunitat.

A l'Eric li tremolava la veu:

- Sí, jo...

- Bé, però hauríem de proposar unes normes, maco.

- Normes?

- Sí, perquè no vull que abuis de la situació. A veure, el primer que vull que em prometis, és que no et faràs el llas-timós per a que jo trenqui el pacte.

- Vols dir que no insisteixi en ser pessimista?

- Noi, això que en diuen pessimisme és una forma de ser. No em molesta que et tingui que tenir paciència a vegades, només demano que no em facis un mal viure en tota la setmana.

- Bé, d'acord. M'esforçaré per fer-te contenta mentre duri la setmana.

- I no facis intents de trencar la setmana abans de temps. Has de finalitzar aquesta juguesca que tu has acordat.

- Bé. Jo vull una norma.

- Quina?

- Que si tu vols, em pots abandonar abans que acabi la setmana.

La Miranda somriu amb simpatia. Veu que l'Eric, sota la seva paret d'inseguretats, hi ha un home madur i de confiança. I això, a ella en concret, la fa sentir-se segura.

- Ok, tindrè en compte aquesta possibilitat que em dones. Però estic convençut que, amb el temps, tu seràs el qui no em deixi abandonar-ho.

Acorden dues o tres condicions més.

- Bé, maco - La Miranda està contenta.

- Tot solucionat.

- I quan quedarem?

- Aquesta mateixa nit! Mira, em sembla que al meu restaurant preferit hi quedarà una taula per tu i jo. Arregla't i posa't guapo! Que aquesta roba d'estar per casa està molt bé per quan estàs escrivint literatura davant l'ordinador, però no serveix per anar mudat a una cita amb una noia! Veuràs com ens divertirem! No s'haurà acabat la setmana i ja no voldràs que acabi mai! - Li fa un petó a la galta carinyós i marxa. - A les deu et passo a buscar a la plaça del centenari. Fins aviat!

La Miranda fa un gest d'adéu i surt per la porta, tancant suau però emocionada.

Tal dia com avui

Josep Cortès

ARA FA 105 ANYS

* Que Guillem Bauzá Sureda fou elegit batle de Sant Llorenç (01.01.02).

ARA FA 100 ANYS

* Que per iniciativa del vicari Sebastià Lliteres es va instal·lar el rellotge de l'església (sense data).

ARA FA 95 ANYS

* Que Antoni Alemany Sanxo fou elegit batle (01.01.12).

* Que Gaspar Aguiló Aguiló ocupà la plaça d'apotecari (20.01.12).

ARA FA 65 ANYS

* Que Joan Galmés *Sobrassada* ocupà la plaça de rector de Sant Llorenç, en substitució de Pere Bonnín, que ho havia estat durant la guerra civil (31.01.42)

ARA FA 55 ANYS

* Que es va crear una escola maternal a Sant Llorenç i dues rurals a sa Begura (que en realitat es va arribar a construir a ses Planes) i Son Berga (15.01.52).

ARA FA 45 ANYS

* Que el talaiot de S'Illot fou declarat Monument Històric Artístic. A part d'aquesta *declaració* poca cosa més s'hi ha fet (12.01.62).

ARA FA 35 ANYS

* Que es representà la primera obra de teatre amb el Club Card: El Rei Herodes (06.01.72).

ARA FA 20 ANYS

* Que Isabel Vaquer *Corema* va complir 100 anys (17.01.87).

ARA FA 10 ANYS

* Que Flor de Card va editar un número extraordinari per commemorar els seus 25 anys (01.01.97). Per a la seva elaboració hi col·laboraren els redactors habituals, a més d'Aina Llull, que en va fer la portada, Guillem Nadal, Pere Rosselló, amb un extens article sobre Flor de Card, Joan Rosselló, Pere Orpí, Jaume Galmés... També s'hi va incloure la relació de tots els col·laboradors que havia tengut Flor de Card al llarg dels seus primers 25 anys, que s'atracaven als quatre-cents. Aquest exemplar és un bon document per aquells que volen tenir una visió més o manco general del que ha estat Flor de Card.

El sopar d'aniversari va estar presidit per l'aleshores president de la comissió del Cultura del Consell Insular de Mallorca, Damià Pons.

Joan Roig

Jaumet: Idò, què vos pensàveu, que no acabarien mai? Fins i tot sant Antoni ja em deixat darrera. Han anat bé ses festes? Per dur-ne de noves? O han estat un fre? Qui comença?

Xesc: Abans d'entrar dins es temari des poble no puc deixar de parlar des nostros cappares nacionals. Es regal més inesperat però més gros que han duit els Reis an es PP és s'atemptat de Madrid, no és ver Rajoy, Acebes i Zaplana? Fins passat Nadal es PSOE s'agenollava i s'humiliava davant ETA (quan ets únics en acostar presos i canviar es nom des terroristes havien estat ells). Però com s'ha demostrat, no era així, ja que ara es PSOE té se culpa de s'atemptat per haver donat falses esperances an es terroristes. No es trist això?

Julià: Com no podia ser manco, ara s'exigeix sa compareixença de Zapatero en es Congrés per donar explicacions, cosa que va fer. No així n'Aznar quan també va fracassar, maldament fos més generós amb sos etarres que es PSOE.

Ramon: O són tan desmemoriats com es caducs o tenen tanta mala llet que les surt p'ets ulls. En Rajoy no se'n recorda que en Zapatero va ser candidat guanyant una assemblea des PSOE i després guanyant ses eleccions d'Espanya, mentres que ell ho va ser perquè un dit dictador va dir: t'ha tocat, i va perdre ses eleccions quan tenia majoria absoluta. Idò com que amb Felipe els va anar bé sa crispació, no volen canviar de tàctica.

Jaumet: Com que heu tornat partir per sa política nacional, jo vos contaré com s'altre dia vaig passar per Son Espases. Es clar, allà hi ha terrenys per fer un hospital, un gran hotel i una urbanització. No sé quants de mils de metres de terreny se destruiran, ni quants d'anys se necessitaran perquè

puguem disposar des nou hospital, ni a qui beneficia aquest desgavell, però tots sabem que un moment donat, totes ses forces polítiques i es professionals de sa salut consensuaren un hospital en es solar de Son Dureta. Si mal no record fins i tot tenien es cost, devers vint i un mil milions de ses antigues pessetes i una duració d'obra fins el dos mil vuit. Què se projecta ara? Meiam, entre en Julià i en Xesc que estan més enterats, si mos ho expliquen.

Julià: Segons mos explicava un senyor de dins es Parlament, com és natural d'esquerres, es nou hospital mos costarà uns quaranta mil milions de pessetes. Si juntam es projecte i ses inversions que tanmateix se faran a Son Dureta, es PP tuda des dobbers públics uns quaranta-cinc mil milions de ses antigues pessetes. Però tranquils, en es parc de ses estacions, què ha passat? Com que es d'esquerres ho havien deixat tot ple d'arbres i verd, un lloc on poder passejar com si fossis a fora vila, ara se gasten una partida de mils de milions i ho deixen tot de ciment, per deixar clar qui ho ha fet.

Xesc: En Julià mos ha parlat des dobbers que sobren an es mallorquins i a aquesta gent. Jo hi afegiré es temps que també tuden. S'hospital a Son Dureta podria esta enllestit el dos mil vuit, es de Son Espases amb molta sort fins el dos mil onze res de res. Fer-lo a Son Dureta significava no tudar ni un metre de terreny; així no només se destruiran molts de mils de metres, sinó que destruiran un des paisatges més macos de s'entorn de Palma. Un hospital aferrat an es monestir de la Real demostra una vegada més com an es PP, per misteriosos motius, li és igual gastar el triple de lo necessari, o destruir gratuïtament es nostro patrimoni arquitectònic i cultural.

Jaumet: Des nostro poble, no se n'ha de parlar gens? De fi d'any, foguerons, carrosses, esport o altres novetats, res duis interessant?

Tomeu: Com que és un poc nostro, jo donaré sa meva opinió de sa derrota d'en Nadal contra en Gonzales. Un esportista d'elite ha de tenir una gent dins sa premsa per explicar es motius des ses derrotes. Ell no se pot equivocar posant s'excusa d'una lesió quan perd,

això és feina des periodistes. Del Carde crec en sa possibilitat de tornar juga sa lligueta. A part d'aquesta, una altra alegria es veurà com poc a poc van debutant ex-juvenils. Així se fa es planter.

Ramon: A mi lo que m'ha donat satisfacció és veure com un grapat de gent jove lluita per intentar recuperar ses festes. Campanades a sa Plaça, per sant Antoni dinar col·lectiu, foguerons, carrosses, festa i sarau per llarg. Però com que no hi ha carn sense os, jo hi trob tots aquests ossos: S'Ajuntament se gasta uns dobbers duent un grup a sa plaça per tocar ses campanades i es dos bars de sa plaça tenen tancat. Ja sé que tothom du es seu negoci com millor li va, però en es pobles es negocis han de ser un poc serveis públics, i això també se podria dir des dilluns quan hi ha funeral. Es dia de sant Antoni a s'Escaleta ni tan sols van posar música per començaa a animar sa festa. Tu, Tomeu, no volies parlar des dimonis?

Tomeu: Quan noltros érem al·lots teníem ets anys bons dos dimonis i molts d'anys un. Un o dos dimonis bastaven per fer por a quasi tots es nins petits des poble i per fer giscar totes ses jovenelles; quatre fues directes amb sa cara per davant en es nins i quatre amb so bastó cap a sa falda de ses jovenelles i venga plors o giscos! Però, com deia en Xesc Forteza, el dimoni ja no fa por a nigu; i això és així.

Jaumet: Què vos pareix si deim quatre acudits famosos i ho deixam com a enllestit?

Xesc: Tant hi ha fe que l'hem cagada. Quan es bé és vengut es seny hem perdut. Deu ens guard d'un ja està fet.

Julià: Val més anar tot sol que mal acompanyat. Més perd s'avariciós que es generós. Fes bé i no miris a qui. Qui s'alaba ell tot sol, tapa-li es cap.

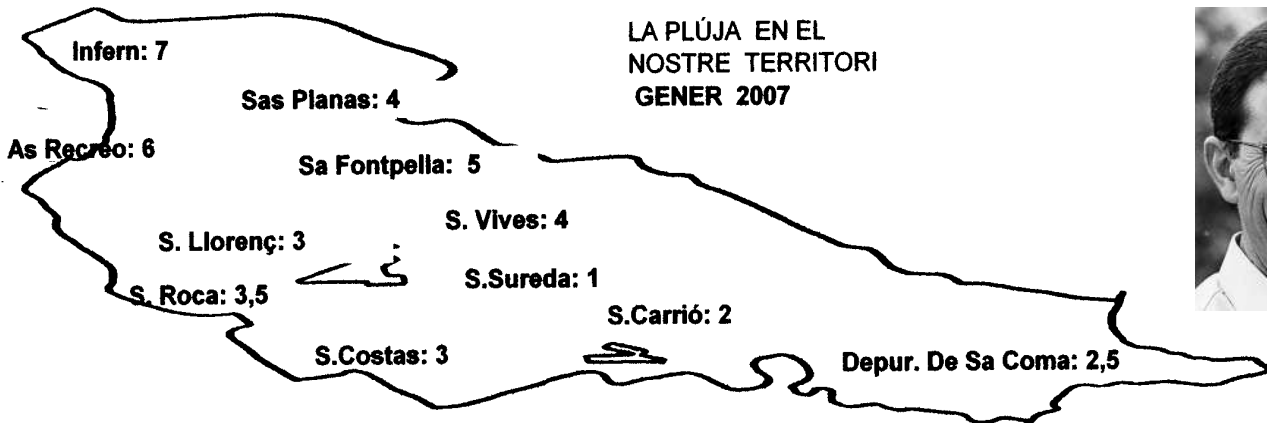
Ramon: Amor no té preu, ni a plaça en venen. Una ànima sola, ni canta ni plora. Amor amb amor se paga.

Tomeu: Festes passades, coques menjades. Homo de moltes armes covard segur. S'aigua fa granots.

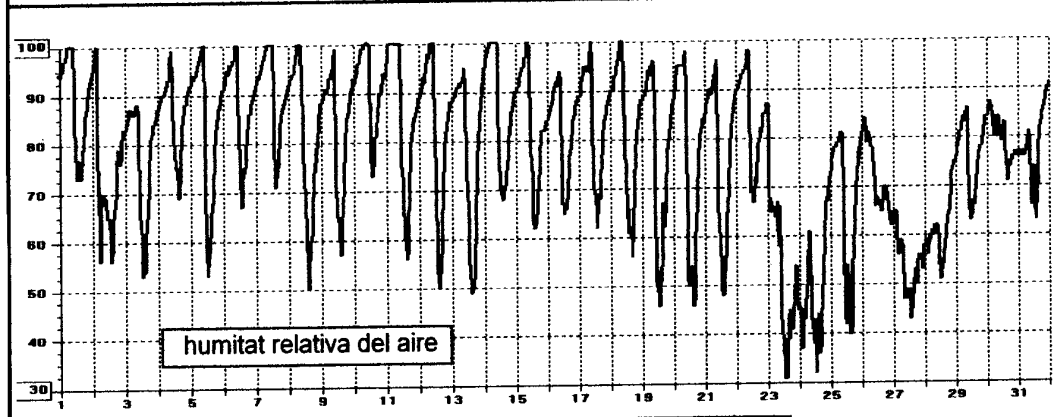
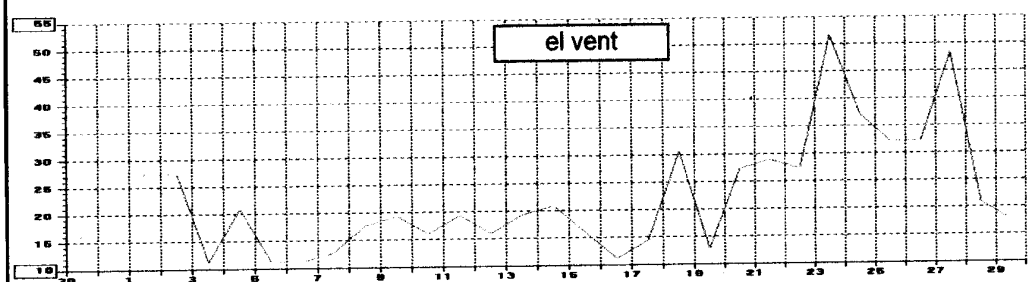
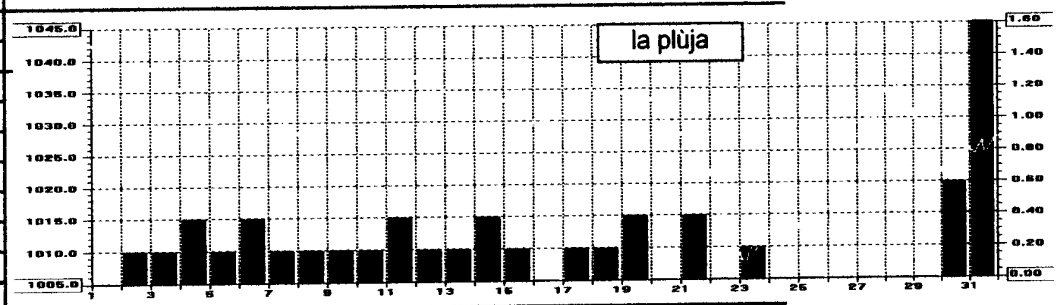
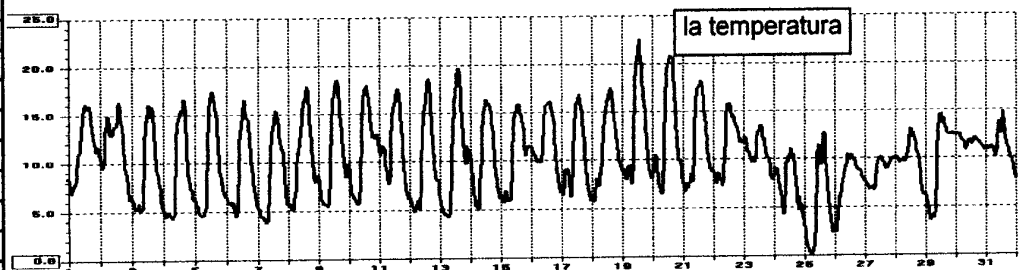
Mariano: Dues amigues estaven parlant de coses íntimes i una demana a s'altra: -Tu, quan fas s'amor, xerres amb s'homo? Dona, si me crida per telèfon, li contest.

LA PLÚJA EN EL NOSTRE TERRITORI GENE 2007

Resum comparatiu		
Gener, anys	2007	2006
Cel serè	15	3
Cel nuvolat	14	15
Cel cobert	2	13
Gelades	2	4
Calabruix	0	0
Boirades	2	1
Tempestes	0	1
Temp. màx.	22,9	17,2
Temp. mín.	-1,5	-0,7
Mitja del mes	10,4	8,6
Màx. mitja	16,3	13,2
Mín. mitja	5,4	4,5
Pluja del mes	3	117,3
Pluja acumulada	3	117,3
Velocitat màx.	del vent	
S.Llorenç	51,5	61
Sa Fontpella	78	70

Comentari

Si pegam un cop d'ull, com diria Francesc Mauri, an es gràfic veurem moltes barres, però excepte ses dues darreres tot són rovades, que suposen tant com ses brusquetes de final de mes. Així que es gener d'enguany és des més secs que se passegen i això ha suposat que sa manca de pastures p'es bestiar de llana -que ja venia de sa tardor- encara s'hagi fet més grossa.

Per altra banda, és un poc rar es fet que ets ametlers, malgrat tenir un gener tan dolç, no hagin començat a florir fins an es febrer, però si miram anys enrere veurem que, encara que no ho paresqui, sa temperatura mitjana des gener no ha estat de ses més altes des darrers anys.

Sant Antoni

He anat a les beneïdes de Sant Antoni i he gaudit de veure la participació dels nins i nines i joves i joves en el guarniment de les carrosses. També m'ha agradat comprovar que els cavallistes, els pares i mares i altre gent del poble hi eren presents. Una festa feta pel poble i per al poble, un bon exemple de participació popular que no estaria de més que s'estengués a altres activitats lúdiques i culturals.

Mentre participava de la festa el meu cap pensava que s'acostava dia vint, dia límit que m'he imposat per lliurar l'article de la revista, i encara no sabia gens de que havia de parlar aquest mes.

Quan s'han anunciat els premis per a les carrosses i s'ha iniciat la tercera volta he sentit un comentari en el sentit que amb dues voltes ja seria suficient, que la tercera sobrava, que resultava un poc pesat. He pensat que ja tenia article. Podríem parlar de les beneïdes i cercar els seus antecedents més remots en la cavalcada que s'anomenava els *Tres Tombs*.

Sant Antoni és el primer sant important de l'any. Diu la tradició que amb la seva festivitat arriba el període més fred de l'any. És el moment dels sants barbuts. Dia 15 Sant Maure i Sant Pau ermità, veí i deixeble de Sant Antoni al desert; dia 17, Sant Antoni. Diu el refrany que "Els qui neixen la setmana dels barbuts són molt peluts". Enguany el temps va desbaratat i el fred encara no ha arribat. Vuit dies després celebrarem la conversió de Sant Pau apòstol, dia 25, moment en que convé sembrar els alls si volem que tinguin virtuts re-meieres.

Sant Antoni és el protector dels

animals. Diuen que això li ve d'haver curat un ase que havia de ser escorxat perquè ja no servia per res. La bèstia quan va saber quin era el seu destí acudí a una ermita i es va agenollar davant la imatge de Sant Antoni i el sant el curà. Tota la gent que tenia cura d'algun animal anava a beneir-lo per tenir la protecció del Sant.

Se'l representa acompanyat d'una truja. Conta la tradició que Sant Antoni va anar a Barcelona viatjant damunt un núvol, per curar la filla del governador, des del desert de la Tebàida, on dijunava i aguantava les envestides del dimoni. Quan sortia de la ciutat, havent guarit el cos i l'esperit de la jove, se li presentà una truja que portava un porcellet a la boca que no podia caminar. La truja deixà el porcellet als peus del sant que el beneí i el curà. La truja, agraïda no es va separar mai més del sant i quan el sant de Viana va morir el va enterrar.

Aquesta protecció cap als animals la recull el cançoner popular:

"Sant Antoni és un bon sant
i qui té un dobler li dóna,
perquè mos guard s'animal
tant si és de pèl com de ploma."

"Sant Antoni, gloriós,
guardau-mos sa porcelleta,
que jo tenc una pesseta
per una missa dir-vos."

Perquè els animals no tenguessin res de nou havien de ser beneïts el dia de la festivitat del sant. Aquesta benedicció es feia, i es segueix fent, en una comitiva que passava tres vegades per davant el portal de l'església i que s'anomenava, com he dit abans, els *Tres Tombs*, o sigui les tres voltes, ni una més ni una menys, encara que es faci un poc llarg. Pensau que així les fadrines, fent l'ullet a algun jove, tendran temps per cantar:

"Sant Antoni de gener
anomenat de Viana,
enviau-me un jovenet
que véngui de bona gana
i, enc que sia jovenet,
que tengui bestiar seu.
Jo vos promet, sant Antoni,
Cada any dur-vos un anyell."

Molts d'anys !

Tomàs Martínez

Sant Antoni i el dimoni jugant a trenta-u,
segons una il·lustració del "Costumari català", de Joan Amades